

Naujienu Antroji Dalis

NR. 504

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XVI METAI

GEROJI DVASIA — GINTARAS

Gintaro argumentas rodo, kad lietuvių gentys prie Baltijos gyveno anksčiau už visas kitas

Gintaro istorija prasideda dar priešistorinėse prieblandose. Jos pradžia juo miglotesnė, nes Gintaro žemė buvo per toli nuo senovės civilizacijų centrų, Graikijos ir Romos, Viduržemio pajūriuose, vienintelių antikinės gadynės kraštų Europoje, kur istorija buvo rašoma.

Per kiek generacijų po pastutinės ledų gadynės Baltijos pajūrių gyventojai gintarą rinko ir juo ugnelę kūreno, niekas šiandien negali net spėlioti, bet kad per labai daug generacijų, šiandien niekas nebebejoja.

Istorijon gintaras pateko tik tuomet, kai Pabaltijo gyventojai pradėjo prekybos mainus su Mažosios Azijos, Egipto, ir Viduržemio pajūrių civilizacijomis, kai tai vietas, tai kitas senovės kronikininkas savo užrašuose ar prekių pirklys savo sąskaitose — molio plytelėse paminėjo tą iš tolimos šiaurės gaunamą "šiaurės auksą", "degantį akmenį" ar kaip kitaip pavadintą mainų prekę.

Graikų ir romėnų žinios

Patys pirmieji gintarą suminėjo graikai. Vienas buvo Thales iš Mileto, apie 600 metų dar prieš krikščioniškąją erą. Thales jau žinojo, kad gintarą patrynus kailiu ar vilnonio drabužio gabalu, jis į save traukia sausos žolės, lapų nuotrupas ir kt. mažus dalykėlius (popiergalių tuomet dar neturėta). Kitas graikas buvo garsusis Homeras, kurs savo Odisejoje mini, kaip Fenikijos (Phoenix) pirkliai pargabeno auksinę antkaklę (necklace) su gintaro karoliais.

Romėnai iš žilos senovės žinomi kaip praktiški realistai, gintarą, kaip labai vertingą brangmenį taip ir pavadino "šiaurės auksu", bet tik tikriau jį pavadino "succinum", mūsiškai sakų akmeniu ir tiksliai atspėjo, kad jis yra medžio produktas, gautas iš sakų, tik neaišku, kokio medžio sakų. Cornelius Tacitus aiškino, kad tai sukietėję pušies sakai, bet kai romėnų pirkliai patyrė, jog Baltijos pajūriuose pušų girių yra apšči, bet nė viena pušų rūšis tokių sakų neduoda, tai romėnai nusprendė, kad kur nors Baltijos "oceanė" yra sala ar salos, kur tokios pušys auga, iš kur bangos jų sakus į krantą atneša. Tacitus klydo tik tiek, kad jis tikėjo, jog gintaro sakus duodančios pušys augo jo laikais, tuo tarpu, kai pagal visus geologinius duomenis jos augo ir išnyko mažiausiai prieš 50 milijonų metų...

menis jos augo ir išnyko mažiausiai prieš 50 milijonų metų...

Vėlesnė gintaro "teorija"

Geram tūkstančiui metų praėjus po graikų ir romėnų pirmųjų gintaro teorijos aiškinimų, viduramžiuose trys mokyti vyrai išvystė naują gintaro teoriją. Tai buvo Georgius Agricola (vokietis George Bauer), išvertęs į lotynų kalbą ne tik savo vokišką pavardę, bet ir gintaro vardą. Vokiškai gintaras vadinamas Bernstei n, tai yra sugadintas žodis iš "brennstein", "burnstein" ir pan. Tai yra senovės germanų žodis, reiškiąs "degantis akmuo", kurį Agricola lotyniškai išvertė į L a p i s a r d e n s. Antrasis viduramžių gintaro teoretikas buvo Philippus Aureolus Bombastus Theophrastus von Hohenheim, žinomas vardu Paracelsus. Trečiasis buvo jėzuitas Athanasius Kircher. Jie tai išgalvojo gintaro "Petroliejaus (žibalinę) teoriją". Kadangi romėno Tacito teorija apie gintarą tekandias Baltijos pušis nepasitvirtino, tai buvo padaryta išvada, kad gintaras nėra organinis produktas, o yra mineralinis ir kad žibalaš (petroliejus, Petroleum, akmens alyva) yra niekas kita, kaip skystas gintaras!

Šie trys viduramžių "mokslininkai", gyvendami toli nuo Gintaro krantų (vienas pietvakarinėje Vokietijoje, kitas šveicarijoje, trečias Italijoje), išvadžiojo, kad gintaras, žemės alyvos formoje, trykšta kur nors Baltijos jūros dugne iš versmių ir bekildamas į vandens paviršių sukietėja. Ir ši "teorija" nelabai atsilaikė prieš kritiką. Kaipgi, iš kurgi tos muselės, skruzdės ir visoki vabzdžiai tame sukietėjusiame petroliejuje? "Mokslininkai" turėjo gatavą atsakymą: mašomai, ne visas petroliejus tespėdavo sukietėti, kildamas iš jūros dugno į paviršių, todėl dalis buvo bangų atskalaauta skystame stovyje į krantą, kur bestingstant į gintarą vabzdžiai, šapai ir įvairūs organiniai trupiniai ir išalo. Gerai, kad tais laikais spaudos, radijo ir televizijos nebuvo, o tai būtų baltai turėję gardaus juoko tokias mokslines teorijas išgirdę! Kaip tai, būtų sakę, gyvename prie savo jūros amžių amžiais, bet niekas dar nematė jokių alyvos latakų, nė rado minkštą, nesukietėjusį gintarą.

(Tęsinys 2-me pusl.)

Dienų Skeveldros

1. Minutėlei nukilkime į Vilnių. Mūs "raketa" tebūna "Menas ir Literatūra". Kaip ir dera greičio amžiuje, priešais mane spauda, tik ką gauta, iš pernai (naujausias nr. gruodžio 5 d.).

Ir taip, "Broliškai sveikiname rusų poetus" Nr. 48). Per 4 skiltis. Per kelis nr. nr. Vedamajame štai kas:

"Į Vilnių (mano pabraukta! J. C.) pasikalbėti apie rusų poezijos pasiekimus ir problemas, paskaityti savo kūrinių atvyko didelė rusų poetų bei kritikų grupė".

Atmetant stiliaus gražmenas, kelionės tikslas "paauklėjantis":

"Iš tarybinės rusų poezijos mes galime pasimokyti, kaip reikia kurti publicistinės aistros kupiną deklaratyvinį eilėrašį, kur kai kas mėgino diskredituoti"

Vadinas, atvyko kaip... revizoriai. Tą galime patirti iš to fakto, kad "Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos Prezidiumas už (išiklausykite, Mielieji skaitytojai! J. C.) sėkmingą rusų tarybinės poezijos dienų pravedimą Tarybų (skaityk: okupuotojų! J. C.) Lietuvoje apdovanojo... Garbės raštais grupę rusų rašytojų".

Atvažiavo, apibarė, pavalgė ir — dar gavo nuo pabartųjų, apvalgytųjų "garbės raštus" ar ne gražu?

Mes, laisvi, Vakaruos, galime skaityti ir... juoktis, o anapus geležinės uždangos reikia tikėti, kad ("L. ir M." Nr. 49)

"stebėtinai tarybinės rusų poezijos temų ir interesų platumas! Jos erdvės — neišmatuojamos" (Alb. Žukauskas)

Arba: — gana cituoti! Iš užkulisų žvelgiant, "literatūrinų kelionių" tikslas — priminti budėti, nes (kaip "L. ir M." vedamajame "Avangarde — pilietinė poezija!" rašoma)

"dabartinės tarptautinio gyvenimo sąlygos reikalauja dar griežčiau demaskuoti buržuazinę pasaulėžiūrą. Reikia pasakyti, kad kovos prieš buržuazinę pasaulėžiūrą atspindžiai vis dar nepakankamai ryškūs mūsų poezijoje".

Iš poros reportaželių "svečių" kalbų neatkursi, bet maždaug galima spėti, kaip jie... "pedagogiški" buvo (žr. str. "Rusų tarybinės poezijos dienos").

— V. Zacharčenko, kad

"poetai siaurai supranta didžiųjų temų meninius sprendimus, nedrąsiai įveda į poeziją naujausias šių dienų tikrovės poelines detales";

Ognevas: daugiau "politinės deklaracijos"!

B. Sluckis: "pastaruoju metu lietuvių poezijoje silpnokai vystoma (kovos prieš religinius prietarus, prieš klerikalizmą) tradicija, vis dar maža a'eistinių eilėraščių".

"Seimininkai"... plojo, kaip vergeliai. Vienų vienas K. Korsakas išdrįso pabarti "svečius". Cituojame:

"K. Korsakas pareiškė savo pastabas dėl lietuvių poezijos vertinimų į rusų kalbą. Labai gerai, kad jau yra pasirodžiusios kai kurios knygos, tačiau, kai pradėdame kalbėti apie vertinimų kokybę, padėtis atrodo žymiai plogesnė. Štai rusiškai išleisti V. Montvilos, A. Venčlovos ir T. Tilvyčio rinkiniai. Poetai, iš tiesų, skirtingų meninių individualybių, o rusų kalba jie skamba gana vienodai. Vadinas, vertėjai nepakankamai įsijautė į vertinamų kūrinių specifiką, į kūrybinius poetų braižus".

Į rusų kalbą lietuvių poezijos yra vertę (ir "vertę") šie rusai (bolševikai) rašytojai: N. Tichonov, P. Antokolskij, L. Ozerov, S. Mar, V. Zviaginčeva ir kt.

Vertimai anapus turi konkrečios naudos: 1. išleidžiama okupuotoj Lietuvoj (ir okupuotos šalies popieriumi, ir dar be eilės);

2. honoraras "visasąjunginiu tarifu", 3. pagyvenama toliau nuo... dienos (tiksliau: partijos!) rūpesčių ir pareigų.

Štai keletas dailės problemų. Okup. Lietuvos dailininkų sąjungos valdybos pirm. prof. J. Kuzminskis (žr. "L. ir M." Nr. 47) reporterio štai ko paklausiamas:

"— Kas padaryta ruošiantis išleisti dailininkų ir kitų kūrybinių organizacijų žurnalą? Juk latviai, estai tokius žurnalus jau turi?"

— Taip, turi, ir gana neblogus, — sutinka drg. J. Kuzminskis. — Mums šio reikalo niekaip nesiseka priversti iki galo. Yra jau sukauptos ir medžiagos žurnalui, ir nemažai šiuo klausimu kalbėta, svarstyta, bet rezultatų kol kas nematyti. Gal būt, per maža iniciatyvos rodome mes patys, bet,

(Tęsinys 2 psl.)

Dienų Skeveldros

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

atrodo, nelabai dėl to jaudinasi ir LTSR Kultūros ministerija.

Šiuo atžvilgiu rimtą reikalo supratimą parodė LTSR Mokslų akademija, pasiūlydama vieną Istorijos instituto leidinių tomą paskirti dailės palikimo klausimams. Jame bus paskelbta eilė idomių darbų: J. Kairiūkščio apie M. K. Čiurlionį, P. Galanės — apie senuosius Lietuvos meno rinkinius.

A. Savickas (žr. str. "Mūsų laimėjimai — tik gera pradžia", "L. ir M." Nr. 49, 1959 m.) džiaugiasi, kad "pastaraisiais metais mūsų tapyba išsivadavusi iš protokolinio natūralizmo ir paviršutiniškumo". Pastaraisiais? suprask: atodregio...

Pasidžiaugia ir — išsigandęs pats savęs! — bara: "mums reikia atvaizduoti naujus tarybinio gyvenimo reiškinius, pvz. komunistinio darbo brigadą ir kt., mes kažkodėl apeiname poilsio, meilės, tautų draugystės motyvus, amirštame Didžiojo Tėvynės (suprask: 1939—45 m.) karo tematiką, neatsiliepiame į milžiniškus tarybinio mokslo pasiekimus".

Bet ir vėl graudu ir — rašo nuoširdžiau:

"...centrinės leidyklos, TSRS Dailės akademija leidžia daug knygų apie XIX a. ir dar senesnių laikų meistrus, o beveik nenušviečia XIX a. pabaigos ir XX amž. meno faidos, neparodo, kas ten buvo progresyvu, kas reakcinga, atmetina. O juk ne paslaptis, kad mūsų jaunimas (ir ne tik jaunimas!) neretai seka Vakarų menu, puola, lyg peteliškė, į žvakės šviesą ir nudega sparnus. Negaudami teisingo marksistinio Vakarų dailės įvertinimo, jaunieji dailininkai nebesisugauja moderniojo meno srovėių atbėse, neatskiria grūdų nuo pelių, ir jų galvoje pasidarė tikra maišalis".

Vėl pabara ir vėl — graudu, nes

"tapydami paveikslą, dailininkai prieš akis neretai turi ne tiek savo sumanytą eskizą, kiek tų įstaigų, pagal kurių užsakymus jie dirba, atstovų reikalavimus ir skonį. O juk dar atsiranda žmonių, kurie bijo visko, kas nauja, kas padaryta ne pagal standartą, kas nepriimama natūralizmo, kas, jų akimis žiūrint atrodo neužbaigta... Jie negalvoja, kad įtemptas dailininkų darbas pareikalavo daug jėgų, ilgų ieškojimų, kad jis jau praleidžia visą labiaintą komisijų. Juk jau eskizas priklauso ne dailininkui, o meno tarybai arba kūrybinei sekcijai, parodos organizaciniam komitetui, ekspertinei komisijai paveikslams įvertinti ir

Geroji Dvasia...

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

Paslaptinga substancija elektronas

Matėme, kaip viduramžių "mokslininkai" aiškino gintarą ir jo atsiradimo teorijas. O štai, kaip jį aiškino ir kokias jam savybes teikė baltaišiai-lietuviai, tikrieji Gintaro kranto savininkai labai, labai žiloje senovėje ir jų dar žilesnėje senovėje buvę giminaičiai graikai.

Tales iš Mileto laikais, apie 600 metų prieš Kr. ir, greičiausiai, dar daug seniau, graikai žinojo, kad tolimoje Šiaurėje randamas "šiaurės auksas" turi savyje kažkokią jėgą — paslaptinę savybę.

Senovėje visa, kas nesu-
prantama, buvo paslaptinga, o kas paslaptinga, buvo magiška. Graikai tai magiškajai gintaro savybei davė skambų vardą — elektron, tai yra mematomoji jėga, o kas tokia jėga gali būti, jei ne dvasia? Nustaciū, kad dvasia, beliko nustatyti, kokia būtent dvasia — gera ar bloga? Į tai tolimieji baltų giminaičiai graikai gavo teigiamą atsakymą — gintare yra gera dvasia!

Kad gintare slypi gera dvasia, patvirtina Willy Ley, žymus mokslinių darbų populiarizuotojas, dabar gyvenas Amerikoje, bet kilimo iš Rytprūsių. Jis viename straipsnyje "Gintaro galvosūkis senovėje" rašo: "Dar tais laikais, kuriuos aš pats betarpiškai atsimenu — aš gimiau 1906 metais, taigi bus apie 1911 metus — Rytų Prūsiose nebu-

užpirkti ir t. t. Pagaliau būna ir taip, kad vienos komisijos nuomonė yra priešinga kitos, vieno komisijos nario pažiūra nesutinka su kito nuomone, arba galų gale, ir tos pačios komisijos sprendimai ilgainiui pasikeičia. Dailininkui kartais nieko kito nebūna, kaip tik užmesti paveikslą, arba „taisyti“ ir „taisyti“...

Ar tokiai padėčiai esant racionalu bekalbėti apie stilių, braižą?"

Visai pagrįstas skundas ir aimana...

"Iškyla" į anapus baikime „Tiesos“ red. Zimano "atkyla" į JAV. Visi žinome, ką "generalinė linija" leidžia rašyti. Bet... savita individualybė prasiveržia ir pro partijos sija, t. y. sioną. Ir (žr. "Lit. ir Menas") rašo ans, kad čia, JAV, gera knyga eiliniam gyventojui esanti neperkama, nesgi atseinianti tiek, kiek... geri marškiniai. Seniau "proletariato" (skaityk: partijos) buržuazijai ir raudonosios armijos "boicams" (kovotojams) rūpėjo... "časy" (laikrodžiai). AK, "sputnikų" eroj ilgimasi... marškinių!

J. Cicėnas

vo nė vienos mažos mergaitės, kuri nedėvėtų ant kaklo gintaro karolių. Jei kas motinų paklausdavo (kodėl mergaitės tuos karolius dėvi), jos atsakydavo: "tai kad padeda". Motinos nemanė, kad tie gintarai padeda prieš žmonių priešus ar prieš antgamines jėgas, bet kad padeda prieš vaikų ligas ir negalavimus bendrai. Kiekvienas vyras, kas tik išgalėjo, būtinai įsigydamo gintarinį kandiklį cigarečių rūkyti: mat, iš gintarinio buvo sveikiau!"

Gintaras senovės lietuvių kalba reiškė Gynėjas

Tas pats Willy Ley, gimęs ir augęs Rytprūsiose, Mažonoje Lietuvoje, tai yra pačiame Gintaro pajūryje, savime, daug ką geriau žino, nes vietoje patyrė. Tai jis rašo:

"Vokiškai gintaras vadinamas *Bernstein*, olandiškai *Barnsteen*, švediška *Barsten*, lenkiškai *Bursztyn*.

Lietuviškai *Gintaras* ir latviškai *Dzinters*.

Toks dvejopas tų sakų pavadinimas tarpe dviejų tautinių grupių, kurių visa istorija yra su gintaru suaugusi, yra gana reikšmingas. Vokiečių — germanų genčių burn-bernstei reiškia degamasis akmuo, degantis akmuo (lenkiškai pavadinimą paėmė iš vokiečių — burštyn-bernsteyn-bernsteyn). Senoviškasis žodis *Gintaras* reiškia "protector" arba "defender", lietuviškai — *Gynėjas, Globėjas*. "Čia mes turime dvi gintaro savybes, vieną paimtą iš tikrovės — realaus gyvenimo, kitą iš folkloro — seniausių tautos padavimų", — sako Ley.

Teutonams (germanams), susidūrusiems su gintaru, jis nieko kito nebereikė, kaip geltonas, minkštas akmenukas, kurs dega, duoda gana malonių aromatą ir šilumą, taigi gali būti vartojamas vietoje anglies, jei senovės germanai apie anglį jau ką žinojo. Vadinasi, germanų gentys su gintaru susitiko tik tada, kai susitiko su baltais, gyvenusiais tose Pabaltijo srityse, kur gintaras buvo išmetamas.

Kiek istorija atsimena, gintaras Baltijos bangų buvo išmetamas nuo Rygos įlankos iki Danijos, bet daugiausia, gausiausia ir gražiausia gintaras visą laiką buvo išmetamas tarp Karaliaučiaus ir Klaipėdos.

Karaliaučiaus gaisre žuvo 70,000 gintaro senienų

Kad gintaras buvo iki pas-
kutinių dienų Pabaltijo lietuvių genčių tautinis papuošalas, simbolis, brangakmenis ir geros dvasios rezidencija, rodo vien ta neapsakoma gausybė per kelis šimtmečius surinktų ir iš dalies muziejuose padėtų įvairiausių senovės gintarinių amuletų ("agnosėlių", "medalikėlių"). Vienaime tik Karaliaučiaus universiteto muzie-

juje buvo surinkta 70,000 gintarinių radinių kolekcija, kuri, deja, visa žuvo gaisro liepsnose Antrojo Pasaulinio karo metu, 1944 m. subombardavus Karaliaučiaus miestą. Kolekcijoje buvo labai retų, labai senų amuletų, rastų liūnuose netoli nuo Karaliaučiaus. Plokšti gintaro gabaliukai buvo labai primityvišku būdu nušlifuoti į žmonių formų figūrėles, ir tos figūrėles turėjo po dvi skylutes, joms dirželiu pasikabinti ant kaklo.

Tie žmonės, kurie tuos gintaro amuletus dėvėjo, juos dėvėjo kaip Gintarus, tai yra geras dvasias, tikriau gerųjų dvasių Gynėjų rezidencijas, kuriose tokia dvasia "gyveno". Ir kaip negyvens, kad visi ženklai rodė, jog gintare gyvena dvasia, ir gera dvasia: jis savyje turi kažkokią imanentišką paslaptinę jėgą, savyje slepia šilumą ir liepsną, yra skaitus, tyras, gražus ir brangus, už kurį pirkliai iš tolimų kraštų grynų auksu moka; jis švelnus, taurus, degdamas kvepia neblogiau už iš Tolimųjų Rytų gautamus smilkalus; jis labai "sveika" mažiems vaikams kramtyti, kai dancūkai dygsta, sveika ir įvairiais kitokiais atvejais. Nors ekspertai neįstengė nustatyti, kaip senos galdynės buvo tie Karaliaučiaus pelkėse rasti "balvoniukai" ar "dievukai", bet spėjama, kad vėliausiai jie buvo vartojami akmenų galdynėje. J. Pr.

CHICAGOS SVARIAUSIAS IR
MODERNISKIAUSIAS DARŽAS
BUČODARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna apdrauda
ZEMA KAINA
R. ŠERENAS
2047 W. 67th Pl. WILBROOK 5-8063

IS TOLI AR IS ARTI PIGIAI
PERKRAUSTAU
(MOVING)
BALDŪS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS
Perkraustymas saugus, greitas ir
tvarkingas. Viskas apdrausta.
ANTANAS VILIMAS
3415 So. Lituanica Ave.
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: FRontier 6-1882

SOPHIE BARCUS
RADIJO VALANDA
Visi programai iš WOPA,
1490 kil. AM 102-7 FM
Kasdien: nuo pirmadienio iki
penktadienio 10—11 val. ryto
Šeštadienį ir sekmadienį
nuo 8:30 iki 9:30 v. ryto
VAKARUSKOS: pirmad. 7 val. v.
Tel.: HEMlock 4-2413
7159 S. MAPLEWOOD AVE.
Chicago 29, Illinois

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JANUARY 30, 1960

MENONITAI PARAGVAJŲ

Žmonės, įsikūrę 7 kolonijose buvusiose džiunglėse

Menonitai yra daugiausia vokiečių kilmės žmonių religinė sekta, įsteigta Menno Simons 16-me šimtmečiuje Olandijoje.

Kadangi svarbiausias jų tikėjimo prisakymas yra *Neužmušk*, tai jie yra griežti pacifistai, atsisako tarnauti kariuomenėje, eiti į karą ir net dirbti karo pramonėje. Jie visą laiką ir visur buvo valdžių persekiojami.

Persikelia į Paragvajų

Ieškodami krašto, kur jie galėtų išlaikyti savo kalbą, papročius ir tikėjimą, jie devynioliktojo šimtmečio antroje pusėje atsikėlė į Kanadą, kuri jiems pažadėjo viską, tačiau vėliau pradėjo juos varžyti, uždraudė jiems turėti savo atskiras mokyklas su dėstomąja vokiečių kalba ir tose mokyklose dėstyti savo tikybą. Menonitai pradėjo ieškoti naujos tėvynės, ir 1926 metais pirmasis menonitų eksodus, viso 1,778 skaičiuje, atkeliavo iš Kanados į Paragvajų, kur įsigijo teritorijos laukinėje Chaco srityje. Į menonitų "dausuvą" pradėjo atvykti jų tautybės ir tikybos žmonės iš įvairių Europos kraštų, daugiausia pabėgėliai iš sovietų Rusijos.

Pirmieji menonitų pionieriai rado Chaco dykumą žiauriai nedraugingą. Šioje džiunglėje per 400 metų niekais ėjo baltųjų ateivių pastangos įsikurti, labiausiai dėl vandens stokos, be kurio nei gyvuliai, nei pasėliai negalimi auginti. Ir nors karščių epidemija užmušė apie 200 jų šeimų narių, ir pradžioje laukiniai Moro genties indėnai jiems nedavė ramybės, užpuldinėjo jų sodybas, o vieną šeimą net išskerdė, bet būdami taikingi pacifistai ir įvairių nedalių užgrūdyti, jie ne tik palengva prijaukino savo nedraugingus kaimynus indėnus, bet susigveno net su vietiniais vilkais ir jaguarais (Pietų Amerikos tigras).

Šiuo metu menonitai Paragvajuje turi jau 7 kolonijas su 12,500 gyventojais; trys kolonijos yra vakarinėje Paragvajaus dalyje Chaco; keturios kitos yra izoliuotoje rytinio Paragvajaus sekcijoje.

Kiekviena pradžia sunki

Pirmiausiai menonitai pradėjo kurtis Chaco krašte, kur jie įsigijo žemės: atsigabėję savo primitivius ūkininkavimo įrankius ir atsivarę tam tikrą skaičių sumenkusių gyvulių, jie čia iš džiunglės girių prasplėšė aikštelių, pradėjo sėti pirmuosius pasėlius, ir rado, kad derlius auga gerai ir žemė yra pakankamai gera jiems išmaitinti. Šiandien menonitai Chaco srityje turi tris geriausiai nusisekusias kolonijas su 9,000 gyventojų, turi

nuosavas pradžios ir aukštesnias mokyklas, savo elektros energiją, medvilnės karšyklą (mašinas medvilnei nuo sėklų apvalyti) ir aliejaus spaudyklas. Ten jie turi ir savo "sosiinę" — apie tūkstanties gyventojų miestelį, kurį pavadino Filadelfia (kas reiškia broliška meilė).

Kitos keturios kolonijos Paragvajaus rytuose yra daug menkesnės, silpniau organizuotos ir daugelis kolonistų iš čia išsikrausto, nors likusieji stengiasi žūt-būt išverti.

Turi pilną autonomiją

Kaip pirmieji kolonistai pasirašė su Paragvajaus valdžia sutartį, taip tos pačios griežtai tebesilaiko kaip patys menonitai, taip Paragvajaus valdžia, nepaisant, kad dažnos revoliucijos šioje respublikoje keičia administracijas greičiau negu marškinius. Valdžios suteiktu čarteriu, menonitai neprivalo tarnauti kariuomenėje, jie gali patys tvarkyti savo mokyklas ir vesti savo gyvenimo reikalus visiškai laisvai, be jokios Paragvajaus valdžios priežiūros.

Visos septynios kolonijos yra viena kitai absoliučiai be-

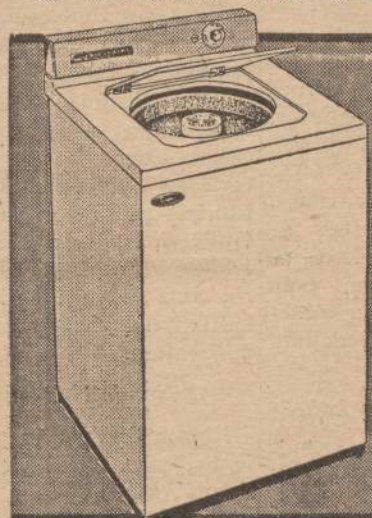
priklausomos. Kiekviena kolonija (kaimas) renkasi savo vadą vadinamą šulca (schulze) ir savo atstovus, kurių kiekvienas atstovauja po 10 suaugusių vyrų, turinčių kolonijoje nuosavybę. Tie atstovai sudaro kaimo tarybą ir yra savo kaimo delegatai kolonijos mitinguose (seimeliuose). Bendrai visos kolonijos reikalams vesti renkamas egzekutyvis komitetas ir kolonijos vedėjas, vadinamas oberšulcas.

Vidaus santvarkoje kiekvienas kolonistas turi savo nuosavybę, savo gyvulius ir (Tęsinys 8-ame pusl.)

**LOWEST PRICED...
YET PROVED BEST!***

NEW 1959
FRIGIDAIRE **AUTOMATIC
WASHER**

MODEL WS-59 **Exclusive**
Built-in SUDSWATER SAVER
Cuts Wash Day Costs Almost in Half!

**bathes deep dirt out
without beating!**

**INSIDE FRIGIDAIRE ONLY...
PATENTED 3 RING "PUMP" AGITATOR**

No Blades To Tangle Clothes!
3-ring agitator pumps up and down guards against stretching twisting!
No Rubbing Against Metal!
Waterpower pumps suds through every piece, every fold, every fiber!
No Lint To Empty... Ever!
It's pumped away... automatically!

EASY TERMS

COME IN TODAY!

SOLTIS

**HOME APPLIANCES
AND FURNITURE**

2647 West 51st Street

Tel. HEmlock 4-7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

K. BIELINIO "PENKTIEJI METAI"

1905 m. sukilimo įvykiai, istorine prasme, dar karšti. Tos kartos žmonių dar daug gyvų. Kas į tuos įvykius įdėjo veiksmo, rūpesčio, buvo jų dalyviai, tokiems smagu juos prisiminti. Toks gal ir šandien jaučiasi ejęs kartu su gyvenimu. O to sukilimo, lietuvių tautai likiminio, padariniai toli siekia. Jų pėdsakai gyvai jaučiami ir dabar. Tokių pasakojimai, tų metų atsiminimai, bus visuomet palydėti šiltu jausmu ir sunkiau košiami per proto sieta.

O kasėjo anais metais prieš sukeltą srovę, tų įvykių prasmės ir siekimų nesuprato ir, nesuspratę, klidė sukilimams nuotakoms reikštis, tokių atsiminimai apie tuos metus bus šešėliuoti, save teisinantieji ir nutolę nuo tiesos.

Teigiama, kad didesnio bešalumo galima laukti tik trečioje kartoje, kai pradedama raustis praityje. Tik trečioje kartoje gyvenimo sukelti sunkuriai praityje, juos atkuriant, didesniu bešalumu atžymimi.

Kipras Bielinis savo atsiminimų antroje knygoje "Penktieji metai" nėra linkęs kam nors taikstyti. Jis rašo taip, kaip tie įvykiai ir žmonės jo atmintyje įstrigo. Daug ką iš jų dokumentuoja, kad nekiltų abejonių, kad tikrai taip buvo. Čia galima būtų tik per kritikos koštuvą praleisti tuos dokumentus ar jie atstovaujant rimtus šaltinius. Ar jie pavazduoja, bešaliai nusako, kas buvo. Bet Kipro Bielinio parinktieji tokie dokumentai, dėl kurių tikrumo sunku suabejoti.

Kipras Bielinis savo atsiminimuose iškelia daug asmenybių, tų pilkųjų kasdienybės žmonių, kuriuos gyvenimė retai kas pastebi. Bet jie gyvenimo raidoje palieka vertingus savo kuklių darbų pėdsakus. O kitus pakylėtus, išgarsintus K. Bielinis parodo tokioje šviesoje, kokią jie patys savo darbais ižiebė. Sumini jis ir visus tuos, kurių pavardžių nors nežino, bet kurie savo vienokiu ar kitokiu veikimu triuškinę carinį jungą ir grūdinosi kovose, siekdami išgrįsti Lietuvos gyvenimą demokratijos pradais.

Visa tai suėmus, susidaro vaizdas, kad 1905 m. Lietuvos sukilimas buvo visuotinis visų gyventojų sukilimas, išskyrus tuos, kurie Lietuvos gyvenimui buvo šašas.

Tarp pilkųjų

Štai skyrelis "Jokūbynė". Gal pirmą kartą tokioje jaučioje šviesoje parodomas tas Vilniaus miesto kampelis, šv. Jokūbo gatvėje namelis, kur glaudėsi daug kas iš 1905 m. revoliucijos veikėjų. To pastato šeimininkė buvo Tumasas, kas lietuviškai reiškė Tumasienė ar Tumienė. Tai greičiausiai buvo sulenkėjusi lie-

tuvaitė. Bet jos pašmonėje ruseno mintis, kad visi, kas eina prieš maskoliškąjį carizmą, tai kovoja su piktu, ir tokiems parama, paslauga yra būtina, kaip būtinas žmogui geras darbas. Čia K. Bielinis tuo pavyzdžiu įtikinamai sako, kad ne šventieji puodus lipdo. Juos daro ir degina darbštus, sąmoningas žmogus.

Arba, štai, Rageliuose jis palydi su didele meile vieną iš jaunuolių, atsitiktinai sutiktą, kuris imasi pogrindžio spaudą platinti. Ir dar daug panašių K. Bielinio aprašymų įsakmiai rodo, kad 1905 m. revoliucija Lietuvoje nebuvo iš svetur atnešta, kad tauta jau tam buvo pribrendusi, gaubusios Lietuvos gyvenimą sūtemos jau dienojo. Tiesa, suklupta, netesėta nusikratyti per šimtmetį trukusios "maskolių nevalios". Bet kaltinti vien tik Lietuvos gyventojus, kad jie nebuvo tiems įvykiams pribrendę, netenka. Pirmiausia revoliucija buvo sugniuždyta Rusijoje, tada carinės valdžios rankos atsipalaidojo ir didesnius policijos ir kariuomenės dalinius galėjo iš Rusijos pasiųsti Lietuvon, Latvijon, Estijon, Suomijon ir Lenkijon.

K. Bielinis savo atsiminimuose sumini kelias dešimtis tos revoliucijos dalyvių, su kuriais jam teko susitikti ar kartu veikti. Kitus jų pirmą kartą iškelia mūsų spaudoje. Beveik kiekvieną jų aprašo, kuo jo būta, ką veikta. Tai vis įdomiai skaitomos vietos. O K. Bielinio tais metais išvažinėta beveik visa Lietuva, išskyrus pačią Vilniją, nors miestas Vilnius tada buvo Lietuvos revoliucinio judėjimo centras.

Ar tai vien tik mūsų kaltė?

Kipras Bielinis savo atsiminimų antrą knygą "Penktieji metai" pradeda spaudos atgavimu.

Jis rašo:

"Bet blogiausia, kad Lietuvoje tuo metu nebuvo jokio legalaus visuomeninio sambūrio bei centro, kuriame kolektyviai būtų buvę galima aptarti ir spręsti visas spaudos problemas. Miestuose už Lietuvos ribų (Rygoje, Peterburge, Liepojoje, Odesoje, Jelvavoje) jau veikė lietuvių pa-

šalpinės draugystės, bet šitų nesenai įsikūrusių sambūrių medžiaginis būvis buvo silpnas, narių negausu, tikslas — tik pašalpinio pobūdžio. Vadinasi, Lietuvos okupantui leidome nuganyti viską".

Čia prašosi tokia pastabėlė. Lietuvoje todėl nebuvo jokio legalaus sambūrio, nes toks iki spaudos atgavimo nebuvo leistas.

Vargu galima teigti, kad leidome Lietuvos okupantui visai nuganyti Lietuvą. Per visą carinės Rusijos okupacijos šimtmetį Lietuvoje ir Lenkijoje veik kas 25 metai vyko sukilimai. 1863 metų sukilimo dėka carinis okupantas nugriebė beveik visą Lietuvos šviesuomenę. Net pradžios mokyklų mokytojus ir tuos iš visų mokyklų išvaikė. Lietuva liko "dyka ir pusta" — be draugijų, be spaudos. Tik 16 metų praslinkus New Yorke, pasirodė "Lietuwiszka Gazeta". Reikėjo luktelti dar ketvertą metų, iki išėjo "Ausra". Tiesa, Prūsų Lietuvoje jau prieš taiėjo laikraščiai ir ten veikė lietuvių draugijos. Deja, nebuvo kas sumeta siekti tarp abiejų Lietuvos dalių vienybės. O bendrai spausdintas lietuviškas žodis siekia 1547 m., su beveik vieno šimtmečio pavėlavimu nuo spausdinto žodžio atsiradimo. Taigi, spaudos tradicijas lietuvių tauta jau šio kas turėjo.

Visų istorijoje buvusių lietuvių tautos nepatogumų negalima suversti vien tik Lietuvos gyventojams. Žmonijos istorijos raidoje visaip tarpautiniai, tarpvalstybiniai santykiai klostėsi ir negalima kurią tautą ar valstybę išimtinai kaltinti dėl vieno ar kito nepasisekimo.

"Viernieji padonys"

Kipras Bielinis nepamiršta ir tų "caro sostui viernų padonių", kurie spaudą atgavus,

pasiskubino per generalgubernatorių carui įteikti padėkos žodžius, pareikšti gilius padonystės jausmus ir pranešti, kad pasimeldė už carą. Po tuo adresu surinko vos 150 parašų, tarp kurių buvo tokie parašai kaip kun. Ambrozevičiaus, kun. J. Kuktos, Povilo Matulionio ir kitų. Galimas daiktas, kad kaip kas iš jų politikavo, o kiti gal iš įsitikinimo tai padarė. Visai suprantamas socialdemokratų ir kitų kovojusių dėl spaudos atgavimo ir dėl tos kovos nukentėjusių didis pasipiktinimas dėl tokio rašto. Taip buvo. Neišbrauksi iš gyvenimo. Dabar tik visuomenininkai bei politikai gali kalbėti, ginčytis ar toks žygis prisidėjo prie palengvinimo lietuvių tautos kovos dėl laisvės ir galima šnektelti, dėl kokios laisvės tada vieni ir kiti buvo kovota. Tai kovų taktikos sritis, kurią galima įvertinti tik didesniame laiko išibėgime. Bet jau gerai, kad netuščia vieta palikta.

Kipras Bielinis visa tai nenuslėpdamas atidengia ir, kaip buvęs parlamentaras, neabejotinai geras tribūnas, taria savo žodį. Tai kalba ne koks pašalietis, bet tų kovų veiklus dalyvis. Nebus daug, jei sakysime, kad jis toms kovoms paaukojo visą savo gyvenimą. Jį ir jo atsiminimus taip reikia suprasti ir taip vertinti.

Kelionės po Lietuvą

Toliau K. Bielinis įdomiai aprašo savo 1903 m. dalyvavimą Vilniuje įvykusioje Lietuvos socialdemokratų konferencijoje. Sultingai aprašo Vilniaus miesto išpūdžius. Tai būta to meto pastabaus jaunuolio ir neabejotinai patriotiškai nusiteikuso. Čia jis pirmą kartą susiduria su LSDP žymesniais veikėjais, kurių tarpe nebuvo to sambūrio įkūrėjų — Dr. A. Domaševičiaus.

UNion 5-9206

7643 HARDING AVENUE

MIAMI BEACH 41, FLORIDA

BLOKAS NUO PAJURIO

Sophie ir Bernice Welicka

PASINAUDOK PATIKIMU, KRUOPŠČIU IR GREITU MŪSŲ FIRMOS PATARNAVIMU

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., INC.

Licensed by USSR

SIUNTINIAI SIUNČIAM I SOVIETŲ RUSIJĄ

LITUVA, UKRAINA, BALTGUDIJA, LATVIJA, ESTIJA, IR KITAS RESPUBLIKAS.

135 WEST 14th STREET
NEW YORK 11, N. Y.
Tel.: CHelsea 3-2583

MŪSŲ SKYRIAI

141 Second Avenue
NEW YORK CITY
Tel. GRamercy 5-7430

39 Raymond Plaza W.
NEWARK, N. J.
Tel. MArket 2-2877

132 Franklin Ave.
HARTFORD, CONN.
Tel. CHapel 6-4724

900 Literary Road
CLEVELAND 13, OHIO
Tel. TOWER 1-1461

332 Fillmore Ave.
BUFFALO 6, N. Y.
Tel. MOHawk 2674

308 W. Fourth Street
BOSTON 27, MASS.
Tel. ANdrew 8-5040

11339 Jos. Campau
DETROIT 12, MICH.
Tel. TOWnsend 9-3980

632 W. Girard Ave.
PHILADELPHIA 23, PA.
Tel. WALnut 5-8878

Mūsų didžiulė firma turėdama tūkstančius patenkintų klientų 100% garantuoja pristatymą. Kiekvienas siuntinys išsiunčiamas laike 48 valandų ir adresatą pasiekia per 6-7 savaites (oro paštu laike 7-12 dienų). Istaigose yra pirmos rūšies didelis pasirinkimas įvairių prekių. Reikalaukite mūsų nemokamų katalogų, kuriuose rasite informaciją apie naujas muitų normas ir patarnavimus.

čiaus (jis dar buvo ištremime) ir A. Moravskio, — kuris tada buvo pabėgęs užsienin ir ten įkūrė "Užrubežinį susivienijimą lietuviškos socialdemokratų partijos". Apie šį tada buvusį užsieninį lietuvių socialdemokratų sambūrį maža žinių turima. O tokio sambūrio užsienyje buvimas rodo, kad lietuvių socialdemokratų būta veržlių ir nenurimstančių.

1904 m. ir vėl buvo LSDP konvencija Vilniuje. Turėkime galvoje, kad ta konvencija vyko slapta judriame, maskolių policijos iš visų pusių saugojamame, Vilniuje. Ir pasisekė.

Iš tos konferencijos Vl. Sirutavičius (inž. Vl. Sirutavičius dabar gyvena Bostone) paragintas, K. Bielinis vyksta Suvalkijon LSDP kuopos steigimo reikalais. Čia įdomi ne vien tik aniems, bet ir šiems laikams jo pastaba:

"Neblogą išpūdį padarė į mane Kauno stoties ermyderis, traukiniui čia sustojus. Į traukinį brovėsi kaimo moterėlės, pažiavusios Suvalkijos link. Jos nesivaržydamos garstai klegėjo savo giedančia savatikiška lietuvių kalbos tarme ir dalinasi dienos išpūdžiais. Pirmą kartą girdėjau tokį klegęsį ir nesivaržymą savame krašte kalbėti savo kalba. Nieko panašaus ir niekad neteko girdėti Šiauliu, Panevėžiu ir kt. sotyse, kur taip pat buvo lietuvių gyvenamas kraštas. Buvo aišku, kad Suvalkų krašto žmonės žinojo, kokios jė tautybės ir savąja kalba kalbėti viešoje vietoje nevenge".

Beje, Suvalkijos tarmės nebuvo — buvo ir tebėra zanavykų, kapsų, džukų ir dar viena kita.

Tokiomis įdomiomis pastabomis mirga visi K. Bielinio atsiminimai. O tai dar labiau paskatina juos skaityti.

Kas dirbo, o kas sau nuopelnus įsirašo

K. Bielinis nagrinėja, kas paskatino 1905 m. revoliucijos bangoms sukilti. Toliau seka pirmieji LSDP revoliuciniai tų metų žygiai. Čia pagrįstai K. Bielinis prisimena, kad iki 1905 m. jokia kita, be LSDP, veikusi Lietuvos žemėse revoliucinė organizacija neturėjo savo veikimui nustatytų tų metų gairių — programos, kokią jau turėjo LSDP. Tai įdomu šiems laikams. Dabar Lietuvos okupantai beveik nuneigė LSDP 1905 m. veiklą ir įtaką Lietuvos gyventojams. Jie paklūsta Lenina, kad menamai jis, pravažiudamas pro Vilnių, įdiegė Lietuvos darbininkams revoliucines nuotakas ir rusų socialdemokratų užsienyje leidžiamas laikraštis "Iskra" buvo tuo revoliuciniu audronaša, kuris būk plito miestuose ir kaimuose ir kurį būk Lietuvos knygnešiai platinė. Jų, tų Lietuvos okupantų spaudoje net yra įdėtas žemėlapis pro kurias vietas slapta "Iskra" buvo gabenama. Apie tai daug yra rašiusios to-

kios Lietuvos revoliucijos "žinovės istorikės", kaip J. Komodaitė, C. Fradkinaitė, Chodosaitė ir kitos į jas panašios, kilme iš Kauno senamiesčio, knygoje "Revoliucinis judėjimas Lietuvoje". Tas "Iskros" žemėlapis įdėtas 35 pusl. Toje knygoje visi 1905 m. revoliucijos didieji nuopelnai Lietuvoje įrašomi Lenino ir kitiems, į jį panašioms, Rusijos darbininkų socialdemokratų partijos nariams. Deja, ir kruopštūs bei miklūs tų istorikų pirštukai nesurado jokio lietuvių kalba parašyto tiems metams pritaikinto atsišaukimo ar kito kokio nors spaudos leidinio ne vien lietuvių, bet net rusų, kalba skirto Lietuvos gyventojams.

K. Bielinio kruopščiai surašyti prisiminimai iš to meto, kaip tik įtikina, kad Lietuvos darbo žmonių judėjimo priežastyse ėjo Lietuvos socialdemokratija ir jos įtaka buvo neabejotina ne vien tik lietuviams darbo žmonėms, bet ir kitas kalbas vartojantiems. LSDP savo atsišaukimus leido ne vien tik lietuvių, bet ir lenkų kalba. Ir Lietuvos socialdemokratų gretose būta nemaža tokių, kurie kalbėjo lenkiškai ar žydiškai, kaip kas baltarusiškai. Tada Lietuvos socialdemokratų įtaka siekė visą Vilnių imtinai su Gardino visomis žemėmis. Tiesa, Vilniuje veikė vadinamasis "Severo zapadnyj komitet", Rusijos socialdemokratų sudarytas, bet tame komitete žydų kalba buvo galima greičiau susiprasti, negu vartojant rusų kalbą.

Tai ir šiuo sumetimumu, K. Bielinio atsiminimų antroji knyga "Penktieji metai" yra vertinga, laikui išėjusi, nes ji dokumentuotai įrodo LSDP nepriklausomą, savarankų veikimą ir jos pranašumą prieš bet kuriuos kitur tuo metu pasireiškusių ar mėginusių pasireikšti socialistinius revoliucinius sambūrius.

Jie pajavairinti LSDP to meto atsišaukimais

K. Bielinis, visai nesuminėdamas "Revoliucinio judėjimo Lietuvoje" knygos, nuneigia savo prisiminimais, ir sudėtais juose dokumentais tų pagirų ir menamų Lenino nuopelnų. Įdomu, kad Lietuvos okupantų ir jų pakalikų išleistoje knygoje "Revoliucinis judėjimas Lietuvoje", be B. Pušinio-Leono-Leonavičiaus, nėra nė vieno, kas iš 1905 m. revoliucijos dalyvių Lietuvoje būtų ką nors iš savo prisiminimų parašęs. Pats gi B. Pušinis-Leonas-Leonavičius 1905 m. buvo dar tokių jaunų metų, kad susivokti ką revoliuciniuose įvykiuose nebuvo pajėgus ir LSDP veikime nebuvo žinomas.

Pirmieji mitingai

Įdomiai K. Bielinis aprašo pirmus savo mitingus — pamokslus Lietuvoje ir susitikimus su policija. Kas galėjo manyti ir vargu, ar pats K. Bielinis apie tai svajojo, kad

štai tas mitingierius perėjęs kalėjimus, atsidūręs Sibiro tremtyje, iš ten pasišalinęs ir Sibire asmens padirbtu dokumentu gyvenęs, bus išrinktas į Lietuvos Steigiamąjį Seimą (tiesa, Kaune, o ne Vilniuje, kokių šūkiu LSDP grindė savo veikimą) ir kalbės iš seimo tribūnos, bet ne nuo vežimo, kaip jam daugelyje vietų seniau Lietuvoje teko viešai prabilti. Ir ne vien tik iš Steig. Seimo tribūnos jam teko kalbėti, bet iš visų buvusių Lietuvoje trijų seimų tribūnų skambėjo jo žodžiai.

Ir dabar, kaip skaitai jo atsiminimus, taip ir atrodo, kad jis vietomis jau neberašo, bet kalba iš tribūnos, kaip kalba parlamentaras, suprantas savo žodžių atsakomybę, todėl ir kalba faktais. Ar jie kam patinka ar ne, bet jis laiko pareiga viešai apie tai pasakyti, parašyti. O kam nepatinka, lai įrodo kitaip, bet tegu įrodo taip pat rimtai, dokumentuotai, o ne išsisukinėjant.

Po didelių kovų, visuomet atsiranda daugiau nekviestų nebuvėlių tų kovų dalyvių, negu kovos metais jų būta. Ir tada anie, tie nebuvėliai, priimena musę jaučio ausyje: "Ir mes arėme".

Ir tie buvę dvasios kampionikai po visų tų kovų suskato įrodinėti, kad jie niekuomet nesijautė carinės Rusijos kampionikais esą, o vien tik vedamų kovų labui, tyčia prasiarė apie "kampionikus", kad tuo paveikti nuožmūjį Lietuvos priešą — carinės Rusijos valdžią ir jos agentus.

Kipras Bielinis ir čia visu nuoširdžiu atvirumu pasisako, kaip tikroje šviesoje tų carinės Rusijos "kampioninkų" teorija ar filosofija jam atrodo. Laikraščio "Darbininko" istorikams jis lyg ir atsako ir kartu suteikia progos dar jiems pasisakyti, aiškintis, kas neišaiškinama ir prikaišioti, kad Lietuvos socialdemokratinis sambūris nebuvęs nuoširdus nepriklausomos Lietuvos šalininkas ir jis negalėjo tokiu nuoširdžiu būti, nes... matykie, tas sambūris kilme iš užsienio... Sakytum, kad krikščionybė ir krikščionių demokratų sąjūdis buvę lietuviškos kilmės...

Maskolberniai

K. Bielinio atsiminimuose Vincas Kapsukas, dabar Lietuvai įperšamas maskoliškuoju idolu, buvo svyrūnėlis-siūbuonėlis, niekuomet tvirtai nesusitupėjęs, bet visuomet savo "aš" nepamiršęs. Tą savo "aš" visai jis glostė, šukavo, kad izeitų pagal madą. Toks Rusijos imperijos tikslams tiko. Tokį prisilaužiusį raudonieji Maskvos imperialistai sau pasirinko. 1905 m. revoliuciniuose įvykiuose taip pat veik niekuo nepasireiškė ir Z. Aleksa-Angarietis. Tik 1906 m. vasarą jis atsirado LSDP gretose.

LSDP gretas kaip kas apleido. Kipras Bielinis ir apie juos prisimena nepiktai, neprikaišiodamas, bet atiduoda tai, kas jiems priklauso.

K. Bielinio prisiminimuose nėra jokios neapykantos ar keršto net tiems, kas jam įskaudino, kad ir policijos pareigūnams, kurie jį tardė, kalėjime laikė ir net mušė. Jis tik gyvai atpasakoja, kaip buvo.

Kerštavimas

Knygoje "Penktieji metai" gausu išleistų LSDP atsišaukimų ar jų ištraukų. O tokių atsišaukimų būdavo išleidžiama iki 50 tūkstančių kopijų! Prisiminkime, kad visa tai dėjosi prieš penkiasdešimt keiseris metus Lietuvoje, ir kad tie atsišaukimai ir tada buvo veik visi slapta spausdinami, nes cenzūra veikė. O tokie atsišaukimai buvo leidžiami bet kurių rimtesnių įvykių proga.

K. Bielinis pagrįstai įrodo, kad socialdemokratija nieko bendro neturėjo su teroristiniais aktais, o taip pat su degtinės monopolijų daugyumu. Degtinės monopolijų daugyimas labai mėgiamas socialdemokratijos priešų arklukas pajodinėti ir pasišaipyti iš socialdemokratų net dabar, jau 50 metų prasilinkus nuo tų įvykių.

Gera knyga

Knyga "Penktieji metai" visiems pravers, kas ją skaitys.

(Tęsinys 6-me pusl.)

AIRPORT GARAGE
PHILLIPS 66 PRODUCTS
Complete repair service by experts.
Tires-Batteries-Accessories-Washing
Chicago Motor Club Towing.
For emergency service call LU 2-5155
6027 SO. CICERO AVE.

ABERDEEN HEATING CO.
37 years experience.
6801 SO. ASHLAND AVE.
Cleaning and Boiler Repairs.
New and Used Gas and Oil Burners.
Guaranteed quick and perfect work.
PR 6-3300

SILDYMO TAISYMO REIKALAIŠ
patarnaujame dieną ir naktį.
Mes taisome visokias šildymo sistemas.
Nemokamiems apskaitavimams skambinkite.
RACINE HEATING CO.
8040 So. Racine Ave.
AB 4-2064 SO 8-7446

SLOAN'S DEPARTMENT STORE
Pilnas pasirinkimas vyriškų, moteriškų ir vaikams rūbų, duoda visai Jūsų šeimai galimybę gražiai pasipuoti už žemiausias kainas. Kalbam lietuviškai
7042 SO. WESTERN AVE.
Phone: PRespect 8-9210

WESTERN
• Currency Exchanges • Daily Auto License Service
• Checks Cashed • Money Orders.
6254 SO. WESTERN
7054 SO. WESTERN

BRIDGEPORT
• Currency Exchange • Daily Auto License Service
• Checks Cashed • Money Orders
748 WEST 35th STREET

Siuntiniai į Lietuvą
Patarnavimas nuo \$5 iki \$9.50.

Overseas Cargo Co.
514 W. Pershing Rd. (39th St.)
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: OA 4-9079
Vedėjas P. NEDZINSKAS

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JANUARY 30, 1960

ALFONSAS NAKAS

Pasinesės į techniškas mandrybes

KETVIRTASIS DARBO NUMERIS

Atėjo jis — ketvirtasis numeris, nė trijų savaičių nepavėlavęs. Kas jau tos trys savaitės per metų ketvirtį — vieni niekai. Gal ir geriau, kad nesimaišė su kalėdinio paštu. Dabar gi, kiekvieną pašto dovaną žmogus ilgiau rankose palaikais, paglostais, na, ir į turinį įsigilini...

Šiame numeryje, jeigu teisingai susigaudžiau, bent 13 autorių rašo, plius Red. Kad išvengtume nelaimingo skaičiaus, porą J. K. dalykėlių priskirkime prie Red. — ir gausime dvyliką asmenų, kurie visokiais būdais čia parodė savo sugebėjimus: modernią tapybą, eilėmis ir visokių kryptių (tik ne beletristine) proza.

Daugelis autorių Darbe keičiasi su kiekvienu numeriu. Iš kelių, nuolat bendradarbiaujančių, du įdomūs, visada laukiami. Tai J. Kaminskas ir A. J. Greimas. Šiame nr. J. Kaminskas, straipsnyje „Posūkių ženkle“, skaitytojams pristato pereinamųjų metų galę vokiečių socialdemokratų priimtą naują programą ir plačiau paličia austrų-šveicarų-vokiečių socialdemokratų atstovų susitikimą su katalikų Bažnyčios atstovais Langenargen'e, prie Bodensee (1959 m. rugsėjo mėnesį), diskusijoms dėl Bažnyčios ir SD santykių. Straipsnis kondensuotas, bet ne sausas, pagrįstas atitinkamomis citatomis. A. J. Greimas tęsia savo „Užrašus“. Šį kartą kalba apie 7 skirtingus dalykus, taigi, duoda 7 „Užrašų“ poskyrius. Greimas rašo akademinio stiliaus, su daugybe tarpautinių žodžių, todėl, labai gaila, daugeliui skaitytojų mažai įkandamas. Jis visada aštrus, dažnai ironiškas, bet nervingumo, kurį prikiša A. Baltaragis, niekaip negaliu rasti. Šiame numeryje, kalbėdamas apie Merkelio žadaną išleisti A. Smetonos monografiją, tarp kitko štai kaip rašo:

„...Kitas paaiškinimas, kurio turėtume teisės reikauti iš A. Merkelio, būtų sociologiniai - mitologinio pobūdžio: kokiais painiais vingiais vystėsi per paskutiniuosius dvidešimt metų vadinamoji tautiškoji mintis, kad A. Smetonos vardas, kuris 1939 m. korporacijos Neo-Lithuania visuotiniame susirinkime nebūtų surinkęs nei 10 balsų, šiandien jau minimas kuone su pagarba, šiandien jau gali surasti pakankamai šalininkų net jo garbei skirtai monografijai išleisti...“

Čia rašančiam, A. J. Greimo žodžiai apie „10 balsų“ (manau, teisingai suprantu tokį skaičių (??) buvo lyg ato-

minė bomba. Tik 10% neolituanų buvo už Smetoną?! Ar tai vieno, it tyruose šaukiančiojo, „demokratinio neolituanų“ balsas Naujienose, bent kartą per metus, tikrai neperdėtas? Argi tikrai neolituanai šitaip buvo nutolę nuo savo viešpaties, vado, proteguotojo?! Būtų labai ir labai įdomu išgirsti iš A. J. Greimo ar kito kurio nuosaikaus buvusio neolituanų, kaip šita, nepopuliari plačiuosiuose gyventojų sluoksniuose, studentų korporacija, iš tikrųjų tvarkėsi, kokios buvo jos nuotakos paskutinėmis nepriklausomybės dienomis? Juk naujoji karta, įskaitant ir nebelaibai „naują“ čia rašančią, nieko gero apie neolituanus nežino, absoliučiai! Ką mes žinome apie juos dabar, čia, Jungtinėse Valstybėse, deja, galime sutraukti į kelius labai liūdnus žodžius: tėvynės laisvimo mašinoje jie priklauso daliai, kurią vadiname stabdžiu. Minimas stabdys, šiaip labai reikalingas daiktas, deja, yra nepataisomai sugedęs ir stabdo be atleidimo... Neolituanus identifikuojame su Talka, Dirva, Rasteniu...

Dr. J. Pajaujis aprašo prieš 20 metų mirusį Mykolą Slezevičių, antraštelėje jį pavadindamas „Didysis Lietuvos laisvės gynėjas“ ir tai įrodydamas daugeliu datų, bei eile svarbių, istorinės reikšmės turinčių įvykių priminimų. Straipsnis gal šiek tiek aktualumo nustoja tik todėl, kad Naujienose M. Slezevičių tik ką plačiai aprašė J. Bıldıšas ir dauguma Darbo skaitytojų iš Naujienų visa tai patyrė pirmiau. Nors vėliau dar grįšiu prie techninių šio Darbo nr. dalykų, bet prie J. Pajaujo straipsnio reikia stipriai nusikeikti be eilės. Iš mažiausiai 40 kartų straipsnyje paminėtos pavardės „Slezevičius“, nemažiau, kaip 8 k. klaidingai parašyta „Slezevičius“ („š“ su kreskuote, kaip „Šarūnas“), ir nemažiau kaip 9 k. pirmoji pavardės raidė „s“ yra mažoji, ar paimta iš kitos rūšies šrifto, kažkas tarp didžiosios ir mažosios (matomai, norėta uždėti kreskuotę ir padaryti „š“ raidę, bet, kažkodėl, „nepabaigta“). Toks tautos didvyrio pavardės darkymas yra nedovanotinas!

B. Klovas suglaustai išdėsto darbininko pagrindines ir svarbiausias teises Jungtinėse Valstybėse. Taipgi, iš profesinių sąjungų (unijų) kūrimosi šiame krašte duoda keletą įdomių datų. Adam Ciolkosz, vienas iš lenkų socialistų vadų emigracijoje ir vienas vadovaujančių asmenų egzilinėje lenkų vyriausybėje, rašo apie tautinį lenkų komunistų judėjimą („Revizionizmas ir revizionistai Lenkijoje“). Jo optimistiški išvedžiojimai apie revizionizmo svarbą komunistiniame pasaulyje, gerokai primena panašius J. Kamins-

ko išvedžiojimus kelintame atgal Darbo numeryje.

Jautrūs yra studento iš Vilniaus laišakai draugei ar draugui Amerikoje. Kaži tik, ar buvo reikalinga kitatiek Red. paaiškinimų prie tų laiškų? Vien jau todėl, kad „...Aš noriu paprastos, karviškos laimės...“, joki paaiškinimai nepavers lyrika, o „...Neries krantinėje prieš saulę prasikalė žolė, švelnutė lyg pūkelis ant mergaitės kaklo...“ kiekvienam skaitytojui ir liks savaip, kitiškai aiškus... Duoti trys eilėraščiai, menamai priklausą vienam autoriui, labai silpni. Ypačiai pirmasis — „Tėvui“. Ne ką geresni ir kiti du: „Lopšinė“ ir vienas be pavadinimo. „Lopšinėje“ bent galime pasiguosti kad ir tokiu posmeliu:

„Palinguos vėjelis šaką,
saulėj sumirgės plaštakė,
gegutėlė užkukuos,
— ilgesy mane paguos“.

Šiaip gi, kitur daug dirbtinumo, manieringumo, kirčiavimas aukojamas ritmui ir rimams, o tie rimai vistiek primityviškiausi: budėsiu - paliūdėsiu; vandenyną - beržyną; sapnais - sparnais; pasitinki - vingį; akmuo - rūduo ir t. t. O vienas posmelis paskutiniame, bevardžiame eilėraštyje, tai tiesiog klasiškas pavyzdys, kaip nereikia rašyti:

„Čia kartą lydėjau mylimą.
Tegu. Prie kitos pražilai.
Raštuotą lapų kilimą
po kojų kloja beržai“.

Tiek to. Eilėraščių vertė va kur: „Eilėraščių autorius gyvena Lietuvoj, neseniai grįžęs iš Sibiro“. Reikia dar pridurti, kad eilėraščių autorius vyresnio amžiaus, vaikų tėvas, eilėraščių tundraje arba pakeliui iš tremties, arba tik ką tėvynėn sugrįžęs. Paskui, rizikuodamas, kažkam laiške surašė. Va, kur vertė, vertybė, dokumentas. O į poeziją, pagaliau, ir nepretenduoja, to žodžio nė redaktorius nemini.

J. K. trumpai pristato Salvatore Quasimodo, 1959 m. Nobelio premijos literatūrai laimėtoją, italų kairųjį poetą. Talpinama ir Quasimodo nuotrauka (be šio, kitur įdėti dar dviejų asmenų portretai: M. Slezevičiaus — V. K. Jonyno grafika ir Kipro Bielinio fonuotrauka). Straipsnyje duoda keletą literatūros kritikų pasisakymai apie Quasimodo poeziją ir asmenį. Vienos ištraukos, verstos iš prancūziškų Literatūros Naujienų, deja, niekaip negaliu suprasti: „...Giliai būdamas sąmoningas pavojų, kurie grėsė kalbos, žmogaus ir mūsų civilizacijos disintegracijai, Quasimodo kovoją su visom literatūros suktybėm ir apgavystėm, siekiančiom kūrėją padaryti vergu nuodijančio sentimentalizmo...“ Šiame sakinyje, mano nuomone, ne tik išleistas žodis „priešas“, bet ir bendrai žodžių tvarka visokia, tik ne lietuviška!

Rita Žukaitė rašo apie A. Elskaus kūrinių parodą Njujorke („A. Elskaus Almaus galerijoje“). Elskaus kūrinius giria. Patvirtinimui: trys juoda-balta spalvomis atmušti dailininko darbai: Raudoname fone, Vidudienis ir Tarp uolų. Viešpatie, atleisk prastam žmogui jo nežinojimą ir meno nesupratimą, bet liežuvio prikasti vistiek negaliu: tas pirmasis, kuris turėtų būti Raudoname fone, tai man po lėktuvo avarijos kalnų sniege; tas, kurį vadina Vidudieniu, tai krūva malkų - „pliausių“ ant plyno ledo; o tas kur Tarp uolų, tai vėl malkos ir kaladės. Turiau ldu sūnus, Vienas ketvirtame skyriuje, kitas vaikų darželyje. Abu piešia su pamėgimu. Tik vyresnysis, man atrodo, į Almaus galeriją nebetiktų...

(Atkelta iš 5-to psl.)

Čia susiras daug ko, kas iš mūsų netolimos praeities iki šiol nebuvo žinoma arba iškraipytai žinoma.

K. Bielinio atsiminimų antroji knyga „Penktieji metai“ sukels atitinkamą „širšyną“ dar labiau negu pirmoji jo atsiminimų knyga „Dienojant“. Vis tai gerai, geriau negu tuščia vieta ar tyla. Vis tai įrodo, kad yra besirūpinančių žmonių mūsų praeitimi.

Ginčai geri ir vaisingi, jei jie rimti, gerų norų vedami — tiesą pažinti, nepaisant ar toji tiesa būtų saldi ar karti. Juo labiau, kad tai būta praeityje. Kaip kas atsidėjusiai mėgino įrodyti, kad „Dienojant“ neišdienojo. Kas perskaitys „Penktuosius metus“, jei neaklas, ir, ką skaito, suvoks, tas supras, kad dienojant išdienojo, nes kitaip nebūtų Penktųjų metų. Yra žmonių, kurie net sau nepajėgūs būti atviri. Tokiems, kaip ir kurmiui, šviesa nereikalinga.

K. Bielinis baigia antrąją savo atsiminimų knygą jo areštu Rygoje.

Linkėtina jam geros ištvermės, sveikatos baigti rašyti savo atsiminimus. Jie ypač turi būti įdomūs, jo ištrėnimu Sibiran, Lietuvos nepriklausomybės metais ir, galop, tų metų laidotuviems.

Trumpai „Penktųjų metų“ turinys:

1905 revoliucijos pradžia. Sukilimas Lietuvoje. LSDP veikimas. Žemės ūkio darbininkų padėtis. Čia turime pastebėti, kad toji žemės ūkio 1905 m. darbininkų padėtis sugretinta su Lietuvos nepriklausomybės metais ir su tuo, ką turi dabar okupuotos Lietuvos žemdirbys. Lietuvos atstovų veikla Rusijos valstybės dūmoj. Prieduose daug surinkta LSDP atsišaukimų, Lietuvos socialdemokratų dūmos atstovų kuopos atsišaukimas, „Sietyno“ bylos dalyvių sąrašas ir kt.

Gerai, kad knyga turi pavardžių ir vietų vardyną, tai reikalui esant, lengva susirasiti, kur apie ką ir kas rašoma.

— J. Vlks.

R. Šilbajorio "Lietuvių literatūros raida tremtyje", kaip Red. pristato, esąs referatas, skaitytas Niujorko studentams. Mano nuomone, tai tikrai puikus straipsnis, taikliai ir kiekvienam suprantamai paliečias eilę mūsų literatū. Panašių straipsnių Darbe pageidautina dažniau. Dar šiame numeryje duota trejetas puslapių kultūrinės kronikos, plačiau paminima K. Bielinio naujoji atsiminimų knyga "Penktieji metai", J. S. straipsnelis (atrodo, verstinis?) "Tempo partijos darbe" — apie anglų darbo partijos pralaimėjimą pereinamųjų metų parlamento rinkimuose ir 1898 m. LSDP atsisaukimas į lietuvių tautą (deja, pastarojo svarbą baisiai mažina ištaisyta kalba; kaip redakcijai ir į galvą galėjo ateiti tokia keistenybė?!). Toks tai paskutiniojo 1959-ųjų metų Darbo turinys.

Dabar dėl techninės redakcijos dalies. Jeigu mano šio rašinio antraštė suvartaliota, keli žodžiai net "aukštyn kojom", tai ne Naujienu spaustuvės klaida, o mano pageidavimas. Panašiai surašytos čia aprašomojo Darbo nr. straipsnių "iškabos". Dėl to tik vienas užmetimas: jeigu tokia statmena antraštė tiko J. Kaminsko straipsniui, tai kodėl netiko dr. J. Pajaujo, arba A. J. Greimo? Man neišsprendžiama mįslė! Tegū. Už tai redaktorius gali drąsiai pasakyti "nekišk nosies ne į savo reikalus". Bet Red. vieną nuodėmę padarė, dėl kurios visi (skaitytojai) turime teisę protestuoti: nuo 20-jo puslapio, nei iš šio nei iš to, keliems autoriams nukirpo straipsnių pavadinimus iš viso. Tiksliau kalbant, tie pavadinimai yra, bet beveik visai nesiskiria nuo teksto, tik kad juodu rašalu atmušti. Šitaip skaitytojui pristatoma R. Šilbajorio "Lietuvių literatūros raida tremtyje", B. Klovo "Darbininko teisės J. A. Valstybėse", ir J. S. "Tempo partijos darbe". Gi priešus prie "Kronikos" skyriaus, tai tik "Teatras" išskirtinai padidintas, o "Mokslas", "Dailė", "Literatūra" — vėl per mikroskopą ieškomi. Kaži, ar su minimais trimis autoriais redakcija susitarė, ar savo nuožūnara jiems tokią nepagarbą parodė? Sakau, čia tai jau visų skaitytojų reikalas!

Bendrai viską — juoda ir balta — sudėjęs, Darbas lieka mielas ir visų pažangiųjų žmonių laukiamas. Ateičiai labai ir labai pageidautina — beletris-tikos gabaliukų, bent vieno ar dviejų autorių po kelius puslapius kiekviename numeryje ir šiek tiek poezijos.

Dar Darbo neprenumeruojantiems, bet norintiems jį užsisakyti, štai administracijos adresas: Darbas c/o V. Gerwickas, 86-03 76th Street, Woodhaven 21, N. Y. Prenumeratos kaina metams 3 dol., studentams 2 dol.

"NAUJIENOSE" gali rašyti kiekvienas ir apie viską.

M. Zoščenko

Diktofonas

Ach, iki kol, vienok, amerikiečiai žmonės aštrūs! Kiek nuostabių atradimų, kiek didžiųjų išradimų jie įvykdė! Garas, nepavojingi skustuvai Zilet, sukimasis žemės apie savo ašį — visa tatau atrasta ir sugalvota amerikiečių ir dalinai anglų.

O dabar prašomė vėl žmonija laiminga — amerikiečiai žmonijai padovanojo ypatingą mašiną — diktofoną.

Žinoma, gal būt, ši mašina ir kiek anksčiau sugalvota, bet mums ją atsiuntė vos čia pat.

Šitat buvo iškilminga ir pažymėtina diena, kai šią mašinėlę atsiuntė

Žmonių masės susirinko, kad išžiūrėtų į šią retenybę.

Visų didžiai gerbiamasis Konstantinas Ivanovičius Dereviaškinas numovė nuo mašinos apvalkalą ir, šventiškai nusiteikdamas, nušluostė ją skarmalėliu. Ir šią minutę mes akivaizdžiai įsitikinome, kuris čia didysis genijus ją įširdo. Iš tikrųjų: mums į veidą krito masė straigtelių, velenėlių ir išmislungų padarėlių. Buvo net nuostabu pagalvoti, kaip ši mašina, tokia, regis, smulkiai jautri ir trapi gali darbuotis ir savo paskirtį atlikti.

Ach, Amerika, Amerika, — kokia tatau didinga šalis!

Kai mašina buvo apžiūrėta, visų didžiai gerbiamasis draugas Dereviaškinas, girtinai apie amerikiečius atsiliepdamas, pasakė keletą įžanginių žodžių apie genialųjų išradimų naudą. Paskum buvo prieita prie praktiškųjų bandymų.

— Kas iš jūsų, — tarė Konstantinas Ivanovičius, — pageidauja tarti keletą žodžių į šį genialųjį aparatą?

Čia stėjo priekin gerbiamasis draugas Tykinas Vasilijus. Toksai liesas, ilgas, gaunąs šeštos kategorijos algą plus už viršvalandžius.

— Prileiskit, — sako, — man išmėginti.

Leidome jam.

Priejo jis prie mašinos ne be kurio nekurio jaudinimosi, ilgai mąstė, ką gi jisai tokio sakyty, bet nieko nesugalvojo ir, numojęs ranka, pasitraukė nuo mašinos su didžiu kartėliu dėl savo mažo raštingumo.

Paskum priejo antras. Šis, ilgai negalvodamas, sušuko į atvirą suporą:

— Ei tu, velnio kvaiša!

Tuojau atidarė dangtį, išėmė velenėlių, įstatė jį kur reikia — ir ką gi? — tikriausiai ir tiksliai velenėlis perteikė visiems čia buvusiems anksčiau paminėtus žodžius.

Tada sužavėtieji žiūrovai kits pro kitą spraudėsi prie triūbos, mėginami sakyti čia vieną, čia kitą sakinį ar lozungą.

Mašinėlė klusniai viską tiksliausiai užrašinėjo.

Čia vėl stėjo priekin Vasilijus Tykinas, gaunantis šeštos kategorijos algą plus viršva-

landžius, ir pasiūlė kam nors iš visuomenės nepadoriai į triūbą nusikeikti.

Didžiai gerbiamasis Konstantinas Ivanovičius Dereviaškinas iš pradžių kategoriškai uždraudė į triūbą keiktis ir net koja treptelėjo, bet paskui, po kurio nekurio svyravimo, šios idėjos pagautas, įsakė pašaukti iš kaimyninių namų buvusį juodjūrininką — pašėlusį keikūną ir padaužą.

Juodjūrininkas, neilgai laukiamas, — pasirodė.

Į kur, — klausia, — keiktis? Į kurią atvirą vietą?

Na, žinoma, jam parodė. O jisai kad paleis, kad paleis — net patsai didžiai gerbiamasis Dereviaškinas išskėtė rankas, — vadinasi, drūtai paleista, čia jums ne Amerika.

Po šiol, vos atitraukus juodjūrininką nuo triūbos, patvarkė veidenį. Ir iš tikrųjų aparatas vėl tiksliausiai ir nenukrypstamai atliko įrašą.

Tada vėl visi ėmėsi prieidinėti, mėginami keiktis į kiaurymę visais būdais ir tarmėmis.

Paskui ėmėsi vaizduoti įvairius garsus: delnais plojo, kojomis įmantriai trepleno, liežuviu plekšeno — mašinėlė

veikė netrūkstamai.

Čia iš tikrųjų visi pamatė, kiek didingas ir genialus šitasai išradimas. Vienų vieno tiktai gaila, kad ši mašinėlė pasireiškė bent kiek trapi ir nepriderinta staigiai smarkiems garsams. Taip, pavyzdžiui, Konstantinas Ivanovičius šovė iš nagano, ir, žinoma, ne į triūbą, o, taip tariant, šalimais, kad istorijai įantspauduotų į velenėlių sūvio garsą — ir kagi? — pasirodė, kad mašinėlė sugėdo, smuko.

Šiuo atžvilgiu amerikiečių išradėjų ir spekuliantų laurai šiek tiek blanksta ir smunka.

Pagaliau, jų nuopelnas vis dėlto didis ir žymus žmonijos akivaizdoje.

Iš rusų kalbos vertė

Jonas Valaitis

GIBSON CITY
SANATORIJA, kurioje
ligoniai jaučiasi kaip namie
Malonus patarnavimas yra mūsų pagrindinė savybė. Vyesnio amžiaus vyrams ir moterims arba chroniškiems ligoniams slaugių priežiūra istisą parą, ambulatorijos ir lovoje gulintiems ligoniam.
Mrs. S. C. Hansen Mgr.
Kviečiame apžiūrėti.
Dėl platesnių informacijų kreipkitės
415 S. Lott Phone 580
GIBSON CITY, ILL.

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ir žaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad įsiperūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimis ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CEntral 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

IMPORTUOTOS IŠ LENKIJOS

SKANIOS SRIUBOS

"CRACOVIA" BRAND
• Grybų • Rugėtynių (Šarv) • Barščiai
• Žirnių • Daržovių

JŪSŲ KRAUTUVĖSE REIKALAUKITE
IMPORTUOTŲ SRIUBŲ IŠ LENKIJOS

Dėl vietinio paskirstytojo
adreso rašykite tiesiog
importuotojui

ORSUM CO., INC.,

New York 7, N. Y.

Taip pat galima gauti: Senovišką lenkišką bigos
su lenkiškom dešrom, ir skanias balandėlius.

Chicago vietinis atstovas: JOHN E. STAREN CO.
120 S. La Salle St., Chicago, Ill. Tel. RAndolph 6-9277

SRIUBOS TIK

29¢

6 PORCIJOS

VISUOMENĖS MOKSLŲ, MENO IR LITERATŪROS ŽURNALAS DARBAS

kritiškai stebi mūsų išeivijos, Lietuvos ir viso pasaulio gyvenimą. Prieš konservatyvią provinciališką tradiciją DARBAS stato humanistines vertybes ir kūrybiškai šviežią žodį.

5410 SIXTH AVE.
Brooklyn 20, N. Y.

Ligi 1959 metų pabaigos iliustruotą trimėnesinį žurnalą DARBĄ galima užsisakyti sena kaina: \$2.00 metams, \$5.00 trejiems metams; studentams \$1.50 metams. Paskiras numeris \$75 centai.

LAISVĖS RŪMAI PRAŠO AUKŲ

**Žmonės labiau domisi
vergija nei laisve?**

Prieš nepilnus metus New Yorke buvo įsteigti Laisvės Rūmai (Freedom House) kovai su komunizmo "idėjomis". Buvo sudarytas žymių kultūrininkų komitetas, pirmininkaujant poetui Archibald Mac Leish. Komitetas atrinko dešimtį žymiausių asmenų ir tautos laisvės skelbėjų veikalų, tokių autorių kaip John Adams, Benjamin Franklin, Alexander Hamilton, Thomas Jefferson, Thomas Paine, James Madison, John Jay, Henry D. Thoreau ir Woodrow Wilson, — visi tik anglų kalba.

Nuo praėjusio rugsėjo 1 d. Laisvės Rūmai išsiuntė į daugiau kaip 20 šalių Azijoje ir Afrikoje 600 komplektų tų knygų po 10 kiekviename siuntinyje. Kiekvieno komplekto supirkimas ir persiuntimas

(Atkelta iš 3 psl.)

ūkiu padargus. Visa prekyba, tai yra savo kolonijos gaminių pardavimas, kadangi prekybos centrai yra už šimtų mylių, yra atliekama kolonijos kooperatyvo. Visokios reikmenys yra perkamos iš kolonijos krautivių, kurios veda pirkėjų ir pirkėjų dalykų sąrašus ir metų pabaigoje atsiskaito, kuomet kolonistai parduoda savo gaminius per kooperatyvą.

Kuo kolonijos verčiasi

Svarbiausioji kolonijų gamyba yra medvilnė ir žemės riešutai (peanuts). Antroje eilėje pupos ir saldžiosios bulvės. Žemė čia visur tinka saldiesiems melonams (water melons), kurie užauga iki 60 svarų galva. Pieną kolonistai gauna iš vietinių veislių pušiat laukinių karvių.

Kolonistai iki šiol dar neturėjo, nes nebuvo reikalingi, jokių kriminalinių įstatymų. Bausmės už nusikaltimus yra baudos, priverstinis darbas ir išpliekimas, tuo atveju, kai kolonijos komitetas arba pats oberšulcas, teismui radus kaltą, kaltininkui bausmę nustato rykštėmis. Dažniausi čia nusikaltimai tai gyvulių vagystės. Tačiau reikais atsilikimais pasitaikė ir žmogžudysčių, užmušimų bei išprievartavimų.

Per visas kolonijas yra penkios bendro pobūdžio ligoninės, ir dvi proto ligoniams ligoninės. Švietimas yra privalomas visiems vaikams nuo 6 metų amžiaus — berniukams iki 14 metų, mergaitėms iki 12 metų. Pamokos vedamos vokiečių kalba, kuri yra visos sektos kalba.

Iki šiol menonitams pavyko atvesti į savo tikėjamą kiek daugiau kaip 50 vietinių indėnų, tebegyvenančių Chaco srityje laukinių gyvenimu. Chaco indėnai tebėra visiškai nomadai (klajokliai), bet kai kurie jau įpratę ir padeda menonitams žemės ūkyje.

Rūmams kaštavo po \$8. Apie tų veikalų vertimą į svėtimas kalbas Rūmai ne negalvoja — lėšų trūksta.

Tuo tarpu komunistai, čia padami gyvybinius syvus iš savo apsėstų tautų, su tokiais menkniekiais, kaip lėšos neturi reikalo skaitytis ir šiuo metu išplatina kasmet po daugiau kaip 30 milijonų savo knygų po nekomunistinius kraštus! Komunistų propagandos literatūra tuzinuose kalbų žodžių ir raštu kaip tvanas užtvindė pasaulį — Aziją, Afriką ir Pietų Ameriką.

Po biblijos, kurios iki šiol yra daugiausia išplatinta daugybėmis kalbų po visą pasaulį, pirmoje eilėje seka komunizmo "mesijošiaus" ir nelaisvės biblijos autoriaus Nikolajaus Lenino raštai.

Laisvės Rūmai duoda suprašti, kad jų kampanijai už šviesą ir laisvę bet kokia auka bus maloni. Siųsti: Freedom House Bookshelf Committee, 20 West 40th St., New York 18, N. Y.

Retas kalendorius

Nidos knygos klubas Londone ir šiais metais išleido kasdien atplėšiamą kalendorių. Rūpestingai parinkta mūsų ir kitų didžiųjų veikėjų ir rašytojų minčių, pasisakymų, o taip pat patarlių, dainų ir kitko.

Tokiam kalendoriui pritikusių susirasti ant sienos vietą kiekvienoje ateivio lietuvio šeimoje. Kiekvieną dieną nuplėšiant kalendoriaus lapelį, jo kitoje pusėje rastų kas pasiskaityti, pagalvoti, o kai kada smagiai nusišypsoti, gerą nuotaiką visai dienai susidaryti.

Nidos klubo adresas toks:

Nida Book Club
132, Ladbroke Gardens
London, W. 11, Gt. Britain.

KAIP ATSIKIRADO DĖDĖ SAMAS

Visi vartoja ir kartoja pasakymą "Dėdė Samas", bet nevisi, tur būt, žino, kaip tas vardas atsirado. Naujai Alton Ketchum parašytoje ir išleistoje knygoje "Uncle Sam: The Man and the Legend" išvedama "dėdės Samo" geneologija. Tai buvo mėsininkas Samuel Wilson iš Troy, N. Y., kuris gyveno Jacksono eroje ir per 1812 metų karą buvo Amerikos kariuomenei mėsos teikėjas. Jis turėjęs labai daug draugų ir buvęs žmonių plačiai mėgiamas, kurie jį visur vadino "uncle Sam". Kadangi maistą kariuomenei teikia valdžia, o mėsos produktai buvo žinomi kaip "uncle Sam" arba "dėdės Samo" produktai, tai iš to ir pati valdžia pradėta vadinti "dėdė Samu". Pieštas "dėdės Samo" paveikslas yra daugelio vėlesnių Amerikos dailininkų kartūnistų produktas. Visi tie peisai, barzdelė, kubilinė skrybėlė, žvaigždėmis nusagiota krūtinė bei dryžuotos kelnės yra vėlesni priedai.

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 iki 12 val. iš ryto ir nuo 7 iki 9 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 10 iki 1 val.
Trec. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telefon.: PROspect 8-3229
Rezid. telefon.: WAilbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8 tikrai antradieniais ir penktadieniais
Treciad. ir sekmad. ofisas uždarytas
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. C. K. BOBELIS

Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel.: PROspect 6-1795
2300 W. 51st St., Chicago, Ill.
Oakley Medical Arts Bldg.
arba
434 Algona Ave., Elgin, Illinois
Tel.: OWens 5-0533
Valandos pagal susitarimą.

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezidencija: HEMlock 4-2374
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, Antrad. nuo 1-5, Treciad. ir Šeštadienį tikrai susitarus

PR 6-1795, rez.: TRemont 9-5890

DR. JONAS G. BYLA

nervų-smegenų ligos, chirurgija
OAKLEY MEDICAL BLDG.
2300 West 51st Street
Valandos tik pagal susitarimą.

Ofiso telefon.: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244

DR. T. DUNDULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Akušerija ir moterų ligos.
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 2 iki 4 po pietų.
Treciadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867

DR. BR. GAIZIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų
kasdien. Šeštadieniais 1-4 val. p. p.
Treciadieniais uždaryta.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 1-4 po pietų ir 6-8 vakaro.
Treciad. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso tel.: PORTsmouth 7-6003
Rezid. tel.: REpublic 7-9199

GRovehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juska

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą.
išskyrus treciadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso telefon.: GA 5-4800
Rezidencijos: GA 3-6630

Dr. Gražina-Irena KAGANIEC

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VIDAUS LIGOS
10002 SO. KEDZIE AVENUE
Kasdien 4-7. Šeštadieniais 2-5.
Treciad. ir kitu laiku tik susitarus.

Tel. ofiso: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro.
Treciadieniais uždaryta.
Šeštadieniais 12-4 val.

Ofiso telefonas: LAfayette 3-3210
Jei neatsiliepia šaukite KEdzie 3-2868

Dr. Emily V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-3:00
Daily afternoons.
Vakarais: pirmad., antrad., ketv nuo 6-9. Treciadieniais tik susitarus.

Tel. ofiso: HE 4-1202; rez. PR 6-4732

DR. A. MACIUNAS

CHIRURGAS
2454 W. 71st ST. (71st ir Campbell)
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 popiet, antrad. ir penktad. 5-8 val. vak.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštad. nuo 9-11 val. ryto ir nuo 2-4 val. po pietų.
Treciadieniais uždaryta.

Dr. Juozas PAUKŠTYS

DANTŲ GYDYTOJAS
4063 ARCHER AVENUE
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 popiet, 7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12.
Treciadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — Namų BE 3-7786

DR. M. STRIKOL

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Valandos tik susitarus.
PROspect 6-1930

Telef. ofiso: CLiffside 4-2896
Rezidencijos: WAilbrook 5-3099

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampas 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų
Šeštadieniais 2-6 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PROspect 8-1223 arba TR 3-5577
OFISO val.: pirmad. 8-10 val. vakaro, antrad., treciad. ir penktad. 6-9 v. v., šeštadieniais 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS

CHIRURGAS
2458 WEST 71 STREET
Ofiso telefon.: HEMlock 4-2123
Rezid. telefon.: GIBson 8-6195
Priėmimo val.: Pirm., Antr., Ketv. ir Penkt. 2-4 val. ir 6-8 val.
Treciadieniais ir šeštadieniais neprima ligonių.

C. Z. VEZELIS

DANTŲ GYDYTOJAS
4645 SO. ASHLAND AVE. YA 7-2246
Val.: nuo 9 iki 12, nuo 1 iki 5, nuo 6 iki 8. Treciadieniais uždaryta.

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez.: PR 6-4260

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Haisted ir 31st gatvių)
Priėmimo val.: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Šeštad. 1-4 val. po pietų.
Treciad. ir sekmadieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bاندازai, Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, Opt.

4455 SO. CALIFORNIA YA 7-7381
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
Valandos: 10 ryto iki 8 val. (treciad. uždaryta), šeštad. 10 ryto iki 2 p. p.

Dr. Kazimieras

MICHEL

Išvykęs atostogų į Phoenix, Arizona. Sugrįš apie 1960 m. kovo mėnesį.

4654 SO. ASHLAND AVENUE

Telefonas: YArdS 7-6616

DR. G. SERNER

LIETUVIŲ AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YArdS 7-1629
Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso.

Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8
Trec. uždaryta. Penkt. ir šešt. 10-3 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

GRADINSKAS

1960 METŲ TV APARATAI
išsimokėtinai. — Priimam senus.
RADIJAI, FONOGRAFAI,
VOKIŠKI APARATAI.
PARDAVIMAS IR TAIŠYMAS.
J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRontier 6-1998
Atdara kasdien. Sekmad. uždaryta.

Skaitykite "N-nas"

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, JANUARY 30, 1960

GASPARO VELIČKOS KALBA

Los Angeles Dailių Menų Klubo susirinkime G. Veličkos pasakyta kalba, kuria jis kreipėsi į jaunimą ir vyresniuosius.

Man neįauku į jus prabilti, nes mano širdis, gomurys ir liežuvis nušveļninti ano krašto lyrika ir visi matyto pasaulio šiurkštumai, mano klaidžiojimai, nuodėmės ir jų atpirkimai to prigimto švelnumo nesuakėjo. Sukviečiau jus ne tam, kad pateikčiau kažką naują, stebuklingą, jums negirdėtą. Ką pateiksiu, viskas yra tarp mūsų! Aš esu labai vienišas ir pasiilgau žmonių. Skęstu žmonių jūroje ir nerandu žmogaus. Tai kartais ieškau medžio, į kurį atsirėmęs galėčiau išsiverkti. Nesmerkite manęs, kad aš iš tokios minkštos medžiagos sudėtas. Ir neprisitaikau prie šių laikų plieno ir špižo. Palikta mano laukų elegija slankioja aplink mane ir jaučiu, kad jokių šarvų aš čia sau nenusikalsiu. Liūdna iš šalies žiūrint, bet aš jau toks noriu nueiti, koks čia atėjau.

Sukviečiau jus, draugai, nes jūsų begaliniai pasiilgau. Aš žinau, ką jūs dangstote savo širdyse ir esu tikras, kad pluoštas nesudžiovinto atolo šį vakarą nukris ir ant mano rankų. Ir atsigausiu, lyg gailiame upelyje išsimaudęs. Ir už tai aš jums duosiu viską, ką aš pats turiu. Tik būkite atlaidūs, kad aš esu paprastas ir mano patiekalai bus paprasti. Gal aš ir klystu, bet tik paprastume mačiau kilnumą. Demonstracijoje nėra širdies. O aš tos širdies nenuilstamai ieškau. Ir vis neprarandu vilčių, nors baigiu gyvenimą.

O tai kas gi, kas gi, paklausiu, tas mūsų gyvenimas? Valgis, apsirėngimas? Gal tik labai alkanas ir sušalęs randa akimirksniui tuose daiktuose pasitenkinimą. Kai jis pavalgė ir apsirėngė, vėl pasijuto neramus. Ir klausia, ko jis čia būna? Kas jį laiko šiam grubiam žemės vargū? Ar čia taip saldu? Čia ir glūdi amžina žmogaus problema. Kas ją ant šio erdvės grumsto iš-

spres, tas bus pats didžiausias genijus.

Jūs žinote, kur aš esu ir ką aš dirbu, už ką gaunu pragyvenimo trupinį. Esu tokioje vietoje, apie kurią svajoja dar užsilikę princai, karaliai, diktatoriai ir nauji žemės valdovai — milijonieriai. Aš nepriklausau jokiai šių palaimintųjų kategorijai. Priešingai — esu visiškai benamis ir bežemis. Esu diegas dykumų kaitroje, kuriam pratesia gyvybę užneštas vandens lašas. O, matot, įėjau į tą vietą. Ir laikykitės princai, karaliai ir visi svajotojai — aš esu pasakiškame Hollywoode. Bet mano įėjimo kaina brangesnė, negu jų karalystės, brangakmenių maišai, sužvejoti vergų perlai. Aš turiu tylėti. Aš negaliu pasakyti, koks buvo tėvynėje mano pašaukimas ir paskyrimas. Bet savo dalies nedramatizuoju, mokausi juoktis ir kiekvieną savo pažemintą padėti verčiau šypsniu, kuris pilnas europiečio ironijos. Ir atkreipiau į save dėmesį. Gal ateis diena, kad ir aš prabilsiu. Tikiu, kad ji ateis, jei tik neapleis manęs sveikata. Ji dabar tokia abejinga. Bet aš moku gyventi vaizdu, todėl ir šlubas tiesiai einu. Ir nesuprasite, kad man kojas gelia.

Taigi, industrija, industrija, milijoninė industrija! Susipurtau ir užsidengiu akis, kai po akimirksnio filmavimo čia griauamos brangiausios dekoracijos, laužoma sveikiausia medžiaga, iš kurios galėtum statyti namus, rūmus, grįsti kelius ir lieti tiltus. Stebiu ir mąstau. Tokia sunkuma užgula mane, lyg būčiau purvo liūnu užlietas. Žūna milijonai. Bet tie milijonai grįžta, atsivesdami kitus. Tai kas gi čia daroma? Ir lengva, bet atsakinga širdimi sakau: čia vyksta suaugusių žmonių žaidimas. Žaidimas, kurį veda inžinieriai, architektai, dailininkai, režisieriai, aktoriai, technikai, meistrai, visokių sričių mokslininkai, meno žinovai. Kiek į jų rankas suplaukia pinigų. Ir tai už žaidimą. Tai kokia tų žaidimų prasmė? Žinau, kad jų organizatoriams plaukia nauda. Bet kokia nauda tam, kuris žiūri ir gražina tuos milijonus? Dieve Aukštas, o kiek žemėje alkanų žmonių? Basų? O čia — žaidimams milijonai.

Ir pats randu savo širdžiai palengvinimą: juk žaidimai yra visa žmonijos kultūra. Juk ji visa išgalvota, žmogaus išpūsta, juk neauga nei žemėje, nei skraido ore, nei plauko vandeny. Reiškia, žemės, oro ir vandens žmogui neužtenka. Jis ieško, kas užpildytų jo jausmus, regėjimą ir girdėjimą. Jis ieško išsigelbėjimo iš savo tragiško laikinumo. Ieško aliejaus, kuris švelnintų jo dvasios sąnarius, kurių

skausmai piktesni už mano reumatizmą. Ir darau staigią išvadą: jeigu žmogus nežino mirties, jis neturėtų kultūros. Kultūra tai žmogaus amžinumas. Žmogus lieka žemėje savo dvasia. Visais amžiais žmonija turėjo daug skurdo, alkio, o kilo kultūra, kuri reikalavo milijardų, kuri nutraukė daug kąsnių nuo alkanų burnų. Italas pasitenkina makaronu, bet jis savo tautą įamžino ir visais laikais į ją bus nukreiptos žmonijos akys.

Ir štai aš toks menkas, bet drįstu klausiti kokioje padėtyje, geriau sakant, kokiame rūpestyje vyksta tie mūsų žaidimai, auga tie kultūros diegai? Atžalos? Mes rašome ir kalbame. Kalbame užsidarę. Bet juk mes tuojau nueisime. Tautos širdis, kuri mums paduotų kraujo, užminta, uždrėbta purvu. Ir maža vilties, kad tauta greitai tą purvą nusivalys. O kas tės laisvėje mūsų gyvybinį išlikimą, jei mes, nueidami, nieko nepa-

(Tęsinys 10-am psl.)

ARLENE'S DANCE STUDIO

Announces "Mid-Term Registration"

For Pupils 4 Years and Over. Starting January 20th thru February

CLASSES WILL BEGIN THE 1st WEEK OF FEBRUARY IN:

• TAP • BALLET • TOE

Registration at Studio

For Information Call:

1739 W. 51st Street

Grovehill 6-9897

Daily After 3 P. M. Except Friday.

MEN WHO CAN SELL MURPHY'S 71st LINE A HUMDINGER!

Men with sales ability earn \$10,000 to \$15,000 and more annually selling The Thos. D. Murphy Co. line of Reminder Publicity.

We are a pioneer organization of seventy years. We are recognized with an AAA rating and a national reputation for production and performance.

Our exclusive copyrighted line is endorsed by industry, financial institutions and general business and professional field. Our line includes indoor billboards, art and specialized calendars, greetings, gift leather, wood and mechanical pencils, ball points, timely gift items for up-to-date sales promotion.

Our territories are definite. Your accounts are protected. High commissions are paid upon acceptance of orders plus a liberal cash bonus.

Our qualifications include ambition—initiative—willingness to work. Some business or sales experience of advantage.

Our new exclusive 71st line is terrific. The most popular and fast selling in our history. Early 1959 sales best ever. All samples, supplies and equipment immediately available.

Act promptly. Outline experience. Give three references.

WRITE:

MALCOLM LOMAS, PRESIDENT

THE THOS. D. MURPHY CO., Dept. AF

RED OAK, IOWA

The Birthplace of the Art Calendar Industry

Prieš siųsdami

DOVANŲ SIUNTINIUS Į SSSR

per kurią nors firmą.

Pasiklauskite patys savęs

apie sekančius dalykus:

1. Ar firma patikima?
2. Ar ji tai įrodė?
3. Ar ji rūpestingai supakuoja ir išsiunčia siuntinius ir paruošia dokumentus?
4. Ar ji naudoja geriausias dėžes?
5. Ar ji varo biznį ilgiau, kaip 25 metus?
6. Ar ji oficialiai ĮGALIOTA?

Atsakymas į visus šiuos klausimus bus TAIP, jei Jūs siųsite dovanų siuntinius per bet kurią

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

SKYRIŲ

716 Walnut Street
PHILADELPHIA 6, PA.
Walnut 5-3455

1991 Broadway
NEW YORK 23, N. Y.
LYceum 5-0900

263 Market Street
NEWARK 2, N. J.
Market 3-1968

4102 Archer Ave.
CHICAGO 32, ILL.
FRontier 6-6399

6446 Michigan Ave.
DETROIT 10, MICH.
TASHmoo 5-7560

390 W. Broadway
S. BOSTON 27, MASS.
ANDrew 8-8764

1313 Addison Road
Cor. Superior & 71 St.
CLEVELAND 3, OHIO
UTah 1-0807

683 Hudson Ave.
ROCHESTER 21, N. Y.
BAker 5-5923

346 Third Ave.
PITTSBURGH 22, PA.
GRant 1-3712

851 Hollins Street, BALTIMORE 1, MARYLAND. MULberry 5-5787.

Greit atgabėnkite savo siuntinius PAS mus, ir mes greit išsiųsime juos!

NEW SUPREME RATE

4 1/4% Per Annum
ON ALL SAVINGS

Effective Jan. 1, 1960

Money in by 15th
Earns from 1st

SUPREME
Savings and Loan Association
1751-1755 West 47th Street
YArds 7-3895
Chicago 9, Illinois
Peter P. Kezon, Executive Officer
Largest Association in
"Back of the Yards" Community

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JANUARY 30, 1960

likim? Dieve, jeigu Tu mane išgirstum, kokią atsakomybę aš jaučiu už mūsų ateitį! Kai grįžtu iš darbo vidury nakties ir tamsoj nukrintu į savo lovą, sprogdina mano galvą šitie klausimai ir aš negaliu jų nusikratyti. Milijardai žmonių, kaip žvaigždžių danguje. Mes tarp jų prapulsim. Rytuose ir Pietuose kyla tautos, o mes leisimės žemyn. Argi mes jau pavargę? Juk mes dar pilnai nepražydę. Bet įsikibome laikinai į daiktą ir nepaisome, kad bus ateityje.

Sakome ir spaudoje rašome, kad nuo mūsų tolsta jaunimas. Kokia grubi netiesa. Ne jaunimas, bet mes tolstame nuo jaunimo. Aš paprasčiau, kad jie šį vakarą susirinkę. Girdite, kas ten dedasi anuose kambariuose? Gilių namai, rodos, nemaži, bet nesutalpina jaunimo. Ir dega, liepsnoja sienos nuo jų temperamento, keliasi lubos nuo jų dainos. Su koku užsidegimu ir nuosirdumu jie čia suplaukė! Jie jau trūs į kiekvieną mūsų mostą, paslaugūs ir mūsų žodžius. Susispaudė kambariuose, susėdo ant grindų koridoriuje, užleisdami pirmaujančias vietas, ir laukdami, ką mes, išminčiai, jiems pasakysim... Šukte noriu sukūti: juk tai auksiniai mūsų vaikai! Jie užpildo chorus, vaidintojų ir šokėjų ratelius, jie organizuoja savo literatūros vakarus, bet mes laikomės išdidžiai ir į jų pastangas metame šaltą dėmesį. Kas jaučiasi, kas rašo ir vertina mūsų kolonijoj, kad štai toks puikus jaunuolis Liūdas Reivydas su savo šokėjais įsiveržė į televiziją? Ir tai Los Angeles, Hollywoode, į kurį, sakau, tik princai svajoja įeiti. Kas ten vedė juos? Ar ne mūsų tautos garbės ir laisvės reikalas? Kas iš mūsų pasakė nors komplimentą Vladui Giliui, kad jis, ištrūkęs iš universiteto paskaitų, kiekvienu pašaukimu atsiranda savo vietoje ir atiduoda tautai savo jnašą? Niekas, o niekas. Jie kantriai žiūri į mūsų abuojują, bet vieną kartą gali tikrai nuo mūsų nusisukti. Jie jau pradeda jausti, kad mums nereikalingi. O pagundų, pagundų! Pilnas pasaulis! Ir sveikiausią Pabaltijo kraują po lašą išdalinsime svetimiems. Tada bus jau vėlu klausti: Kur mes dingome?!

Ir šio vakaro mūsų literatūrinėje programoje aš darau drąsų žingsnį, išstatydamas jūsus akistaton jaunuosius — Violetą Mikutę ir Vladą Gilį. Koks aš būčiau laimingas, kad aštrūs kritikai ir mūsų literatūros veteranai juos šiltai priimtų. Tai jų pirmieji žingsniai. Jie skrenda auksinės jaunystės sparnais ir gali atrodyti, kad labai lengvi. Jaunystė negali ir neturi laiko spręsti problemų. Ji žydi. Pažaukime. Kai pradės per jų galvas važiuoti purvini gyvenimo vežimai, jie pasunkės.

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JANUARY 30, 1960

"GIRIOS AIDAS"

Žurnalo viršelio vaizdas duoda liūdną ir nykų dabartinės Lietuvos gamtos grožio — miškų sunaikinimą, primenantį vyskupo Baranausko "Anyščių šilę". Kalnai kelmuoti, pakalnės nuplikę, kas jūsų grožiui senobiniam tiki?!.. Visa prapuolė, tik ant lauko pliko, kelios apykrevės pušelės beliko... Su tuo gal skirtumu, kad visos viltys nukreiptos (čia vaizdely) į atžalyną, prie gaivinančio vandens.

Pasižiūrėkime į žurnalo turinį. Pirmoje eilėje red. prof. J. Kuprionio str. "Medžių sėklų derliaus pasikartojimai Lietuvos miškuose". Tai kruopštus ir ilgo, net 16 metų (nuo 1928—1943) str. autoriaus stebėjimo ir tyrimo daviniai, su sėklų derliaus svyravimo diagrama, trijų svarbiųjų Lietuvos miško medžių: pušies, eglės ir ąžuolo. Čia mes sužinome, kodėl medžiai ne kasmet duoda sėklas ir ar sėklų derliaus ritmas yra tikslus? Autorius, stebėjęs šiais klausimais Lietuvos miškus, randa, pvz., kad pušies (taip pat ir eglės) gausus sėklų derlius pasikartoja kas penkti metai ir kad sėklų derlius maždaug vienodas visuose Lietuvos miškuose, be to, ir kitų įdomių davinių. Straipsnio pabaigoje pateikta santrauka anglų kalba, kas mokslinę jo vertę žymiai praplečia.

Iš žurnalo įvairenybių skyriaus sužinome, kad prof. J. Kuprionis daug gelbsti plėstis J. A. V. miškų ūkiui. Dirbdamas Ruston (La.), čia užvedė didžiulį medelyną, pietų miškininkai turėjo visą laiką didelių masinių nepasisekimų su miško sėjimu. Pasėtos sėklos įvairių kenkėjų būdavo hemantant sunaikinamos. Prof. J. Kuprionis čia pritaikė Lietuvoje naudotą medžių sėkloms beicuoti preparatą, kurio puikiais rezultatais buvo nustebintas pietų miškų tyrimo stoties vedėjas ir dabar šis preparatas pačių amerikiečių pagamintas — vardais "Arasen" ir "Endrin". Jis plačiai ir sėkmingai vartojamas apsaugai medžių sėklų nuo paukščių ir graužikų. Taip pat naujo tipo daigų sodyklis, sukonstruktotas prof. J. Kuprionio turi gerą pasisekimą, sodyklis pavadintas kataloguose "KBC

plantin bar", kur pirmoji raidė reiškia konstruktoriaus pavardę.

Dr. Zenonas Prūsas, baigęs miškininkystės skyrių Vilniaus universitete 1943 m., padaręs miškininkystės doktoratą Müncheno universitete (Vokietijoje) ir čia J.A.V. baigęs medžio technologijos studijas, specialiai popieriaus — celiuliozės apdirbimą, str. "Popierio pramonė ir miškininkystė" labai įdomiai dėsto popieriaus atsiradimo istoriją, po-

pieriaus rūšis, popierio pramonę J.A.V., popierio sunaudojimą Amerikoje ir kitose šalyse. Išvadoje pateikia kokią didelę įtaką popieriaus gamyba turėjo ir turi bendrai miškų ūki ir visą miškininkystę. Str. turi anglų kalba santrauką. Kitoj vietoj Dr. Z. Prūsas atsako į labai įdomų klausimą: "Kodėl rusiškas popierius toks prastas?" Jis čia surinktais iš patikimų šaltinių daviniaus nurodo, kad rusai popieriaus technologijoje yra atsilikę mažiausiai 20— (Tęsinys 11-me psl.)

NUPIGINTI NAUJAUSI LIETUVIŠKI REKORDAI

TIK PO \$1.25 VIENAS:
(78 apsisukimai per min.)

Kur banguoja Nemunėlis ir Kur Bakūzė Samanota. Solo Alg. Brazis Igesys ir Patekėk, Aušrine! Solo Algirdas Brazis Arija iš Operos Gražina ir Suviltas. Solo Algirdas Brazis Ave Maria ir Nakties Tyloje. Solo Algirdas Brazis Padariau Alutį ir Vai Audžiau, Audžiau. Solo A. Aleškevičiūtė. Išgrisiu Tiltelį ir Beržų Šakos Žemai linko. Solo Lietuvninkas. Soka Briedis. Choras ir Žvaigždutė. Solo Čudakova. Juodasis ir Blezdinginis Jonkelis. Švedo Tautinis ansamblis. Julijona ir Šiu, Nam! Solo Grincevičiūtė. Mano Mergužėlė ir Visur Tyla. Solo Šilgalis. Sviesi Naktis Mėnesiena. Choras ir Aviža Prašė. Solo Jesiūnaitė. Jaunųjų Pionierių pavasario daina ir Maršas. Choras. Kubilas ir Latvių Sokis iš Juzeliūno Baletas. Orkestras. Tarptautinis Studentų Himnas ir Darbo Daina. Choras. Pasiutpolka ir Kubilas. Orkestras. Pas Motinėle. Solo Tumalevičiūtė ir Žaliojoj Lankelėj. SL. Lietuvninkas Subatėlė ir Džigūnas. Akordeonas. Pirmyn ir Varsawjanka. Choras. Daina apie Palvą Arklį. Choras ir Laimutė Polka. Solo Ambrasas. Vaisas ir Žvakė ir Plaštakė. Budriūno Vyru Kvartetas. Linksmą Giesmę ir Tyliają Naktį. Solo Motekaitienė. Gul Siandieną ir Sveikas, Jėzau. Solo Motekaitienė.

PO \$1.00 VIENAS:

Tu, Lietuva, Tu Mano ir Dru-Lia. Pupų Dėdė ir Dėdienė. Kai Aš Turėjau ir Kam Seri Žirgelį? Vanagaitis ir Olšauskas. Tykiai, Tykiai ir Visur Tyla. Solo Babravičius. Kur Bėga Šešupė ir Draugai. Choras. Dzingulikai ir Gyvenk, Juokis ir Mylėk. Duetas su Orkestru. Geismai ir Svajonės ir Oželis. Kvartetas su Orkestru. Vainikas. I ir II dalis. Lietuviškų melodijų rinkinys.

PO \$2.95 VIENAS:

Balsio Smuiko su Orkestru koncertas (10 colių, 33 greičio) Vainiūno Lietuviška Rapsodija ir Dvariono Šventės Uvertiura. (10 colių, 33 greičio)

PO \$3.95 VIENAS:

Dainos Iš Lietuvos — Rūtės Ansamblis ir Solo Lionė Juodytė — 16 dainų viename (33 greičio) rekorde, 12 colių) Lietuviškos Dainos ir Šokiai — 16 dainų ir Šokių (viename 33 greičio rekorde 12 colių).

TIK \$4.50 VIENAS:

Algirdo Brazio dainų albumas — 8 dainos 4 rekorduose (78 greičio)

Rekordus siunčiame ir paštu į visas pasaulio šalis. Į Kanadą pridėkite \$1.50 ekstra už pašto ir supakavimo išlaidas. Į Amerikos miestus \$1.00. Užsiskaičiusiems rekordų nemažiau \$10.00 vertės, pašto išlaidas apmokame mes, ir dar pridėdame \$3.00 vertės rašalinį pieštuką dovaną. C. O. D. rekordų nesunčiame. Money orderį siųskite kartu su rekordų užsakymu.

JOS. F. BUDRIK FURNITURE

3241 So. Halsted Street Chicago 8, Ill.
Tel.: CALUMET 5-7237

Atdara pirmadienio ir ketvirtadienio vakarais iki 9 val. Sekmadieniais 12—5 po pietų.

Budriko radio programos sekmadieniais iš stoties WHFC, 1450 kil. 2:15 val. po pietų.

PASINAUDOKITE PLAČIAI ŽINOMOS IR GERAI UŽSIREKOMENDAVUSIOS FIRMOS, SIUNČIANČIOS SIUNTINIUS Į SSSR IR LIETUVĄ, PATARNAVIMU.

PACKAGE EXPRESS and Travel Agency, Inc.

(Licensed by USSR)

Brooklyn, N. Y. 1530 Bedford Avenue, Tel. IN 7-6465 ir IN 7-7272;

Newark, N. J. — 312-314 Market Street, Tel. MI 2-2452 ir MI 2-1681; Bowling Green 9-6992.

• Per mūsų firmą siunčiami siuntiniai paskyrimo vietai pasiekia trumpiausiu laiku. • Visi muitai apmokami vietoje, mūsų įstaigose. • Prie firmos įstaigų yra krautuvs, kuriose galite gauti įvairiausių prekių. • Siuntinių pristatymas garantuojamas 100%.

Įstaigos ir skyriai atidaryti kasdien nuo 9 ryto iki 6 val. vak., šeštad. ir sekm. nuo 9 val. ryto iki 4 val. vakaro.

MŪSŲ SKYRIAI

78 Second Avenue
NEW YORK 3, N. Y.
OREgon 4-1540

832 North 7th Street
PHILADELPHIA 23, PA.
WALnut 3-1747

107 So. Vermont Ave.
LOS ANGELES 4, CALIF.
DUNKirk 5-6550

1241 N. Ashland Ave.
CHICAGO 22, ILLINOIS
HUMBoldt 6-2818

11601 Jos. Campau Ave.
DETROIT 12, MICH.
TOWnsend 8-0298

651 Albany Avenue
HARTFORD, CONN.
CHapel 7-5164

Norėdami daugiau informacijų reikalaukite mūsų firmos katalogų.

"GIROS AIDAS"

(Tęsinys iš 10-to pusl.)

30 metų, ir kad naudoja pras-
tas žaliavas popieriaus gamy-
bai, taip pat stoka gerų ma-
šinių spausdinimo darbu, ge-
ry dažų ir gerų darbininkų.

J. B. Genys, baigęs miškininkystės mokslus Vokietijoje ir dar baigęs miškų genetikos studijas daktaro laipsniu Mičigano valstybės univ., rašo "Genetikos mokslo apžvalgą". Jo pasirinktoji miškų mokslo šaka — miškų genetika — yra moderniausi ir labai aktuali miškininkystės srity. Šio straipsnio santrauka yra anglų kalba.

Mišk. A. Tenisonas (Belgija) rašo plačiai apie medžių rases ir jų kilmę ir dipl. mišk. R. Venslovas — "Apie Australijos miškus".

Labai įdomūs A. Vadopalo etimologiniai tyrimai (iš miškų terminologijos). Jis nagrinėja sąvokas: — a) kuistai, kuistis, skuistis, b) gojus, c) brūzgai, d) graumenys, e) dikra, f) tyrai, tyručiai, i) pleinė, plynė.

Prof. A. Rukūza (paskutinis Miškų Departamento Direktorius 1936—1940) pateikia platų aprašymą Miškų D-to veiklos ir šiaf veiklai vaizdžiai pažinti — jo paruoštą statistinę lentelę už laiką nuo 1926 iki 1938 metų. Šiam rašiny (dėl vietos stokos) paminėti tik svarbesnieji Miškų D-to atlikti darbai, duoda su-
prasti kokia plati ir išsišakojusi įstaiga buvo Miškų Departamentas Lietuvoje.

Pasirodo, kad prof. A. Rukūza yra 72 metai amžiaus. Ta proga įdėtas jo atvaizdas ir iš su juo padaryto interviu sužinome, kad jis iš jaunystės buvo džiovininkas, bet, prisilaikydamas griežtų gyvenimo taisyklių, yra nugalėjęs jį smarkiai apnikusią džiovą, yra daug nuveikęs miškų mokslo srity ir visuomenėje, stiprus protiniai ir fiziniai jaučiasi, sulaukęs šio gražaus amžiaus. Tik skundžiasi silpnėjančiu regėjimu. Jis atsako į keletą jam pateiktų klausimų — įdomiausias dėl jo parašytos ir neseniai išleistos prof. P. Matulionio monografijos. Kad jis šią monografiją parašęs, norėdamas pagerbti jo gerai pažįstamo, didelio lietuvių patrioto atnaminimą, be to, jis norėjęs parodyti mūsų išėiviojį bręstančiam jaunimui prof. Matulionį, kaip gyvą ir sektiną pavyzdį — kilnios meilės ir pasišventimo savo skurstančios, pavergtos tautos labui.

Kiekvienas — kam rūpi, kas dedasi už geležinės uždangos — Lietuvoje su įdomumu perskaitys platų skyrių paruoštą Z. P., sekant ten leidžiamą miškininkystės žurnalą "Mūsų Girios" (atnaujintą 1957 m.). Sužinome, kad "Mūsų Girios" (mėnesinis žurnalas) yra rimtai redaguojamas (nėra perkrautas komunistine pripaganda), dėlto jo tiražas 1959 m. pasiekė 9,403 skaitytojus, kai 1957 m. turėjo tik

5,146 skaitytojus. Matomai jį skaito daugelis ir ne miškininkų. Nepriklausomybės laikais šio žurnalo buvo išplatinama per 3,000 egz. (tais laikais ėjo ir daugiau iš gamtos srities žurnalų).

V. Žemaitis paduoda seną padavinį apie "Kirmėlių", kuris galėjo užžavėti nuo mūdinių kirmėlių (gyvačių) įkandimo ne tik žmones, bet ir gyvulius. Tai nuostabus mūsų senovės lietuvių subtilaus suartėjimo su gamta — jos gyvūnais, padavinimas. Iš tiesų, tik toks žmogus galėjo būti kirmėliu, kuris turėjo drąsos už nepamatuotą, įžūlų jo valdomų kirmėlių šmeižtą drauge su jomis mirti. Įdomu, kad autoriui XX a. pradžioje teko atsilankyti pas tikrą gyvą kirmėlių. Tai buvęs stambus ūkininkas Kaukas — Penkvalakių kaime, netoli Pilviškių. Ar tik jis nebus žinomo daktaro Kauko (austrininko) tėvas?

Platus skyrius — Lietuvos ir Pasaulio miškų naujienos. Iš čia sužinome, kad Mykolas Jankauskas yra produktingiausias iš lietuvių miškininkų — miškų literatūros kūryboje ir jam suteiktas žemės ūkio mokslų kandidato laipsnis. Iš Sibiro tremties grįžęs dipl. mišk. A. Rubikas nuo 1958 m. paskirtas Leipalingio girininkijos girininku. Nepriklausomybės laikais jis buvo Vilniaus Vidurinės Mokyklos direktorius ir jau tais laikais pasižymėjęs miškų mokslo rimtais darbais. Įdomu, kad Sovietų Rusijos rimti mokslininkai daug nukentėjo dėl žirafos kaklo, ryšium su savamokslų Mičiūnino ir Lisenko komunistų partijos doktrinai pataikaujančiom teorijom.

Pranešama, kad netrukus pasirodys inž. V. Žemaičio "Sienų klausimu" studija su 4 žemėlapiais. Čia bus paliesta Aiščių (baltų) tautos genčių likiminė buitis ir politinės sienos: Oderio-Neisės linija, Dančigas, buv. Rytprūsių (vokiečių kolonijos) padalinimas tarp Lietuvos ir Lenkijos, politinė siena per "Suvalkų trikampį", lietuvių - baltgudžių politinė siena ir kitos. Knygėlės tikslas — išjudinti iš snaudulio padėties — Sienų komisijos (prie VLIKo) nėminimą.

Paminėtas dipl. mišk. Ig. Užgiris (gyv. Springfield), jo 60 metų sukakties proga. Bendrai tenka pastebėti, "G. A." žurnalas palieka kruopščiai ir sumaniai redaguoto ir gražiai techniškai išleisto leidinio įspūdį.

"GIROS AIDAS" 17 Nr. (už 1959 metus) — miškininkystės žurnalas, viso 120 pusl., redag. prof. Jono Kuprionio, Ruston La., Leidžiamas — Lietuvos Miškų Sąjungos Išeivijoje (Čikaga). Spaudos darbą atliko V. Vijeilė 4346 S. Western Av., Chicago 32. Kaina \$1.5, užsakyti pas "G. A." adm.: P. Norkaitis, 4218 S. Rockwell St., Chicago 32, Ill.

V. Zaliukas

SASKAČEVANO PRERIJOS GAUS 140 MYLIŲ EZERĄ

REGINA, Saskačevano provincija. — Praeitą vasarą federalinė ir provincijos valdžios pasirašė susitarimą, dėl kurio derėjosi daugiau kaip dešimtį metų, bendrai pastatyti prie Pietinės Saskačevano upės \$182,000,000 kaštuosiančią hidroelektrinę stotį, kuri duos kasmet iki 475,000,000 kilovat-valandų elektros energijos ir pagelbės iriguoti apie pusę milijono akrų dirbamos žemės. Statyba truks 7 metus. Savo pylimais ir irigacijos įrengimais projektas bus panašus į Missouri upės įrengimus JAV.

Tuo projektu bus užtventkas naujas, 140 mylių ilgumo ežeras, savo šiauriniu šonu per 50 mylių atstu nuo Saskatoon miesto. Ežerui skiriama didelė svarba, kadangi ši prerijų provincija savo pietinėje dalyje yra labai neturtinga vandenimis.

TUCSON, Ariz. — Frank McKulsky, 15 metų amžiaus, užėjęs į vaistingą iš būdelės patelefonuoti savo merginai tiek už-

sikalbėjo, kad nepastebėjo, kaip vaistinės tarnautojai baigę dienos darbą, užgesino šviesas ir išėjo, užrakinėdami visas duris. Baigęs pasikalbėjimą berniukas tuo pačiu telefonu beprisiskaukė policiją, kuri jį išvadavo iš krautuvės.

DO YOU HAVE A Hearing Problem?

Is It Hard For You To Understand When You Are Spoken To?

HAVE YOUR HEARING EXAMINED

— FREE —

With No Obligation To You By The Inventors Of The Eyeglass Hearing Aids

WRITE OR CALL

TODAY

LU 5-2525

Don't Lose This Gift Of God

Do Something To Help Yourself

Otation Listener Hearing

Center, Dept. L

6737 Archer, Chicago, Ill.

Please send me more information on the natural way to hear.

Name.....

Phone.....

Address.....

LITHUANIAN BAKERY

2450 W. 59th Street
Chicago 29, Ill.

Tel. HEMlock 4-7434

Kepa įvairiausių kepsnių ir kaimišką piragą, ruginę normale ir plikytą kaimišką duoną, kariškių rupių ruginę duoną, kuri mėgiama, ypač senesnių žmonių. Priima užsakymus tortams, pyragaičiams ir kitokiems kepiniams įvairiomis iškilnių progomis. Krautuveje gaunami importuoti delikatesai, lietuviškos dešros, kumpiai ir kt. maisto produktai. Atidaro nuo 8 ryto iki 6 vak. Uždaryta sekm. ir pirm. Sav. Antanas Kazilionis.

ISIGYKITE LSS LITERATŪROS FONDO

gražiai išleistas mūsų tautos atgimimą vaizduojančias knygas!

S. KAIRIO, LIETUVA BUDO, 416 psl. — kaina \$5.50
K. BIELINIO, DIENOJANT, 464 psl. — kaina \$6.00
K. BIELINIO, PENKTIJI METAI, 592 psl. — kaina \$6.00

Knygos kietai įristos ir iliustruotos.

Isigykite jas įvairių progų dovanoms!

Jas gaukite NAUJIENOSE ir Lit. Fonde šiuo adresu:

K. BIELINIS, 70 Fifth Avenue, 9th floor,
NEW YORK 11, NEW YORK

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-I rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Pasiuskite Dovanų Velykoms

Geriausiam patalpavimui pasirinkite seniausią bendrovę Chicagoje, kuri jau nuo 1947 metų pati turi pasirašiusi sutartį su Intunistu Maskvoje.

NEMOKAMA VIETA AUTOMOBILIUI PASTATYTI

Prašykite naujo katalogo.

Didžiausias pasirinkimas geros rūšies prekių.

TELEFONUOKITE:

Phone:
WA 2-9354

CENTRAL
PARCEL
SERVICE,
INC.

220 S. State St.
Chicago 4, Ill.

PRAREGĖJIMAS

Drama. Gudmano teatre (Goodman Memorial Theatre, kuris veikia prie Čikagos Meno Instituto) šį mėnesį ejo drama Hippolytus. Stambiają šios dramatos asmenybę Hipolitą atlikinėjo didysis bei brangusis artistas Donald Buka. Šitas ir dar kitas artistas vaidino kaip vadinamieji svečiai artistai. Atseit, kita veikiančiojo personalo dalis sudaryta iš vietinių pajėgų, taigi ir dramatos studentų. Įdomiai suvaidino ir Lillian Evans Fedrą, taip pat Joseph Capodice pasiuntinį, gana atsakingus vaidmenis.

Šitos didžiojo senųjų graikų psichologo Euripido tragedijos pastatymas galėjo ženklinti Meno Instituto susidomėjimą realizmu, kurio vėžėsna ima krypti Amerikos menas. Kinys kol kas vertėtų skeptiškai gyventi patirties, šis reikškas vertinti.

Vasario mėn. Gudmano teatras statys Luigi Pirandello veikalą Enrico IV.

Geografinės meno apžvalgos. Pernai gruodžio 17 d. Meno Instituto Fullertono salėje buvo paskutinė Dr. D. C. Watsono apžvalginė iliustruota paskaita apie Austriją ir pietų Vokietiją (from Salzburg to Oberammergau). Auditorija mėgsta Watsono paskaitas. Turiningas jo pasakojimas pagaua klausytojus. Vis optimistiškai jis vertina kitas tautas. Net rusams jis apšėiai šiltų žodžių suranda.

1958 m. rudenį prasidėjusios iliustruotos paskaitos apie Rusiją (And So We Went to Russia) atženklo užsimezguojį kultūrinį bendradarbiavimą tarp Rusijos ir Amerikos. Auditorija labai domėjosi šiais abejotino tikrumo tikrovės fragmentais iš anapus. Gražioji koegzistencijos muzika tesėsi ligi to pernykščio momento, kada Nikita, šantažuodamas vakarų galybes, įpylė tulžies šaukštą į draugiško gyvenimo medaus kaušą.

Šį mėnesį Mr. Osbornis suteikė porą iliustruotų paskaitų apie Italiją.

Dailininkų darbai ir mintys.

Čikagos Meno Instituto įvairiomis meno parodomis tikrai gausus. Dėmesio verta buvo vadinamoji 200 metų paroda (1759 — 1959 Two Hundred Years of American Art From the Collections), kuri tesėsi ligi š. m. sausio 10 d. Tarp daugelio "senoviškų" eksponatų buvo joje ir keli labai moderniški darbai. Moderniški šios dienos mastu.

Dabar Meno Institute einanti 63-ji paroda (The 63rd American Exhibition) teikia visai kitokį bendrą įspūdį, negu prieš tris metus Čikagoje buvusi "Non-jury Exhibition" ir kitos didžiosios parodos. Šlapeliškai tariant, anose parodose apstu buvo be-idėjinio chaoso, kuriame talentų individas buvo nugrimzdes.

Katalogo žodžiais, 63-ji paroda pavaizduoja stambiausias šios dekados tapybos ir skulptūros tendencijas (major trends). Šitaip apie save šneka parodos rengėjai. Iš kito taško žiūrint, galima juos vadinti autokratais. Sunku suprasti, kodėl šion parodon pateko tokie darbai, kurie tradicijos gerbėjams gali atrodyti žemaverčiai.

Brangiausias šioje parodoje išstatytas skulptūros kūrinys, berods, bus J. de Riveros rafinuotai atliktas dekoracinis Brussels Construction 1958, vertinamas \$30,000, matomas 52 galerijoje. Tai geras papuošalas ateities trobesiui ar sodybai, jei laimingai viskas klosis.

Skulptorės L. Nevelson "išsišokimas" su — Construction in Three Sections 1953 — turi savo istoriją. P. Picasso paveikslas — Figure, 1927 — nuolat matomas instituto modernųjų darbų galerijoje, atrodo nerūpestingai atliktas. Ar daug ar maža darbo į šitokius kūrinius įdėta — ne mums eiliniams žiūrovams spręsti. Matome tik tai, kad kita kūryba atžala sudaro priešybę minėtajai J. de Riveros konstrukcijai.

Daugelyje šios parodos skulptūrų matyti gili simboliška. Šiurpiai atrodo J. Za-

jaco — Deposition 1953 — tačiau J. Noguchio darbai (pav. Integral 1959) atrodo beveik tragiškesni, kai simboliu uždengta jų prasmė paaikėja. Įtikiną simboliškai matyti H. Tovisho (ypač Mechniškoji Čigonė, 1955) ir kelių kitų skulptorių darbuose.

Baidykliskos R. Stankiewiczio skulptūros (pav. Bevardis, 1953) galėtų reikšti neigiamą technikos pažangos vertinimą. Optimistiškas materijalinės kultūros vertinimas matyti J. Schmidto skulptūrose ir K. Sage tapyboje (Detour, 1957).

Iš abstraktizmo chaoso katalasi realizmo daigai — siek tiek tikrovės kontūrų įtepta N. Barrett paveiksle — Conquered King, 1958. "Realistinis elementas" galima įžiūrėti premijuotame Vokietijoje gimusiame abstraktistų mokytojo H. Hoffmanno paveiksle — The Pond, 1958. C. Cicero atstovauja tiems talentams, kurie toliau sėkmingai vysto surrealizmo-abstraktizmo eksperimentus.

Gražiai skamba esteti šiuo metu linksniojamas "naujas pasaulis" ir "naujoji civilizacija". Kas domisi "senojo pasaulio" skauduliais ir "naujojo pasaulio" atėjimo keliais, tas teuzėina į 63-ją parodą ir tepabando atspėti simboliškai-realistiškai atliktų darbų min-

tis. Dailininkai savo darbais daug teisybės pasako.

Šion parodon atėjęs lietuvis negali nematyti Ben Shahn paveikslų, savotiškai primenančių kaž ką matytą Lietuvoje. Galima pasigėrėti ekspresyviais šio menininko darbais, tačiau vertėtų susidomėti, kieno valia įvyko garsojo Lietuvos vietovardžio sužalojimas — parodos kataliği įrašas: "Ben Shahn, born 1893, Kovno Russia".

Parodoje matomas originaliojo simbolisto, žaidžų, vočių ir lopų vaizduotojo, I. Albrigho-paveikslas — Cow Camp, 1959 — atrodo žymiai idiliškesnis, negu ankstyvesnieji jo darbai, nuolat matomi Instituto patalpose. Išstatyti 3 humoristo J. Levino paveiks-lai yra nuoseklus tęsinys jo iš seniau čikagiškiams gerai pažįstamos kūrybos. Tragiški J. Kirschenbaumo paveiks-lai instituto pasiskolinti iš New Yorko H. Salpeter Galerijos. Gilaus turinio G. Tookero paveiks-lai taip pat iš Naujosios Anglijos pasiskolinti.

Įvairuojančia forma ir turiniu parodos eksponatai sudaro savotišką optinių vaizdų koncertą. Sausio 31-ji bus paskutinė pasirodymo diena.

J. K.

"NAUJIENOSE" gali rašyti kiekvienas ir apie viską.

SIUNČIAME Į LIETUVĄ

Akordeonus, siuvas masinas, vaistus, maistą, medžiagas ir Jūsų atneštus siuntinius. Didelis pasirinkimas prekių žemiausiomis kainomis. Pvz., 100% vilnos medžiaga paltui 3 jardai ar siutui 3½ jardo, rayon 2 suknelės 8 jardai, vyriškas ar moteriškas vilnonis megztinis ir 5 rayon skarelės — \$49.99.

Užsakiusiems dvigubą kiekį už \$99.98 pridėsimė "Universal" deimantinį rėžtuką ir "Solingen" plaukams kirpti mašinėlę.

PATRIA GIFT PARCEL CO.

3741 W. 26th St., Chicago 23, Ill.
CRawford 7-2126

UŽSIRAŠYKITE DABAR KELIONEI Į VILNIŲ!

Vizas ir visus turistų reikalus sutvarkys mūsų ofisas. Raštu arba telefonu gausite žinių bei nurodymų.

NEPRIDEDAM MOKESČIŲ pas mus pirktiems lėktuvų, geležinkelių ar garlaivių tiketams į bet kurį pasaulio vietą.

WIDE WORLD TOURS, INC.

GA 2-0640 Walter Rask 9688 Evergreen Plaza

Chicago Savings & Loan Association

Pasidėkite taupomus pinigus į bendrovę, kuri per 35 metus saugiai ir pelningai tarnauja lietuviams. Bendrovė, kuri nuo pat įsikūrimo, 1924 metų, visada išmokėjo taupytojams pilną indėlių sumą su augštu dividendu. Chicago Savings bendrovės 35 metų rekordas — iš indėlių saugumo ir našumo atžvilgiu yra aiškus įrodymas, jog bendrovės reikalai visada buvo ir yra rūpestingai ir tvarkingai vedami, vedami taip, kad per 35 metus mūsų tapytojai visada galėjo gauti nemažiau kaip 3% ir daugiau dividendų, kada per daug, daug metų didžiama įstaigų mokėjo tikrai 2% ir 2½% nuosimčius. Taigi kaip matote negalite rasti saugesnės, patogesnės ir pelningesnės įstaigos pasidėti taupinius, nors nekuri skelbiasi esą tvirciausi ir saugiausi.

Tėvų atydai — Atidarykite sąskaitą mūsų specialiam College-Bonus taupymo skyriuje savo vaikučiams. Atidarykite jiems duris į aukštesnį mokslą, pelningesnę ir laimingesnę ateitį. Šis skyrius moka ekstra augštus dividendus. Metinės laimėjimų dovanos, metinės varduvų dovanėlės ir kiti to skyrtaus taupymo vaikams ir jaunuoliams siurpryzai. Dėl pilnesnių informacijų matykite mus. Turtas \$37,000,000.00.

CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

6245 SO. WESTERN AVE. CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: GROvehill 6-7575

Atdara: Pirmadienį nuo 12 iki 8, antradienį nuo 9 iki 4, ketvirtadienį ir penktadienį nuo 9 iki 8. Trečiadienį uždaryta visą dieną, o šeštadienį nuo 9 iki 12:30 val. po pietų.